



Charita

Časopis Slovenskej katolíckej charity



BARIÉRY MEDZI NAMI

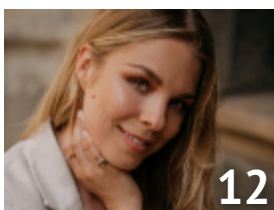
ČÍSLO 2-3 // ROČNÍK XXIX. // NOVEMBER 2021



8



10



12

4 **AKTUALITY**7 **BLOG ZAMESTNANCA CHARITY**

Priznanie: chcem mať niekoho, kto ma v pravú chvíľu odchodu chytiť za ruku
Špinavé okná

8 **ROZHOVOR S MÁRIOU HRUŠOVSKOU PETRÍKOVOU**

Najväčšou bariérou sú ľudia

10 **TÉMA HENDIKEPOVANÍ**

Rozhodli sa plávať proti prúdu. A tak sa narodil Jakub

12 **ROZHOVOR S VERONIKOU CIFROVOU OSTRIHOŇOVOU**

Chcela by som vidieť farebnejší svet

15 **KAMPAŇ ZBIERKA NA CHARITU**

Každý príbeh môže potrebovať druhú šancu

18 **MOJA CHARITA**21 **POTRAVINOVÁ ZBIERKA**

Začína najväčšia potravinová zbierka, Charita prosí o podporu

22 **SLUŽBA DOMÁCA OPATROVATEĽSKÁ SLUŽBA**

Opatrovateľka. Veľká pomoc, ktorú si nemôže dovoliť každý

24 **SLUŽBA HMOTNÁ POMOC EPH**

Pomoc ľuďom v núdzi cez Nadáciu EPH

26 **ROZHOVOR S PAVLOM VILČEKOM**

Riaditeľ Spišskej charity má Dobré srdce

28 **TÉMA ĽUDIA BEZ DOMOVA**

Byty pre ľudí, ktorým hrozí bezdomovecť

30 **PRÍBEHY POMOCI**

Našli ho na autobusovej zastávke
Po tom, čo zažila, už nikdy nebude veriť mužom

31 **PROJEKT HUMANITÁRNA POMOC V IRAKU**

Charita v Iraku postavila už 15 studní pre vnútorných vysídlencom

32 **REPORTÁŽ O ZÁCHRANNEJ MISII SÁRY ČINČUROVEJ**

Tri týždne na záchrannnej lodi: Záchrana života nie je dôvodom na nenávisť



22



26



32

Jednotlivé diecézne, arcidiecézne a eparchiálne charity poskytujú charitatívne, sociálne, zdravotnícke a výchovnozdéľavacie služby ľuďom v núdzi bez ohľadu na rasu, národnosť, vierovyznanie a politické zmýšľanie.
Pre viac informácií: www.charitapomaha.sk

Adresár SKCH

Arcidiecézna charita Košice

Adresa: Bočná 2, 040 01 Košice
Tel.: 055-6255 317, Fax: 055-6255 328
E-mail: adch-ke@charita-ke.sk www.charita-ke.sk
IBAN SK52 7500 0000 0005 1302 6193, ČSOB

Bratislavská arcidiecézna charita

Adresa: Krasinského 6,
821 04 Bratislava
Tel.: 02-442 50 374
E-mail: charitaba@charitaba.sk
www.charitaba.sk
IBAN SK92 3100 0000 0040 1007 8918
Prima banka

Diecézna charita Banská Bystrica

Adresa: Tibora Andrašovana 44,
974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048-472 0272, Fax: 048-472 0271
E-mail: charitabb@charitabb.sk
www.charitabb.sk
IBAN SK23 0200 0000 0007 3684 1312, VÚB

Diecézna charita Nitra

Adresa: Samova 4, 949 01 Nitra
Tel.: 037-7721 792, Fax: 037-772 1798
E-mail: sekretariat@charitanitra.sk
www.charitanitra.sk
IBAN SK42 0200 0000 0006 9194 3162, VÚB

Diecézna charita Rožňava

Adresa: Kósu-Schoppera 141/22,
048 01 Rožňava
Tel.: 058-7326415
E-mail: dchrv.sekretariat@gmail.com
www.charitaroznava.sk
IBAN SK92 0200 0000 0000 1813 7582, VÚB

Diecézna charita Žilina

Adresa: Predmestská 12, 010 01 Žilina
Korešpond. adresa: Vysokoškolská 1758/3, 010 01 Žilina
Tel., fax: 041-723 1234,
E-mail: charitaza@gmail.com
www.charitaza.sk
IBAN SK31 0900 0000 0004 2470 2305
Slovenská sporiteľňa

Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice

Adresa: Dominikánske nám. 2/A, 040 01 Košice
Tel.: 055-6259 454
E-mail: eparchialnucharitakosice@gmail.com
charita.grkatke.sk
IBAN SK77 3100 0000 0043 5022 8409
Prima banka

Gréckokatolícka charita Prešov

Adresa: Hlavná 2, 080 01 Prešov
Tel.: 051-7723 970, Fax: 051-7723 970
E-mail: gkcharita@gkcharita-po.sk
www.gkcharita-po.sk
IBAN SK18 7500 0000 0040 0842 5976, ČSOB

Sekretariát Slovenskej katolíckej charity

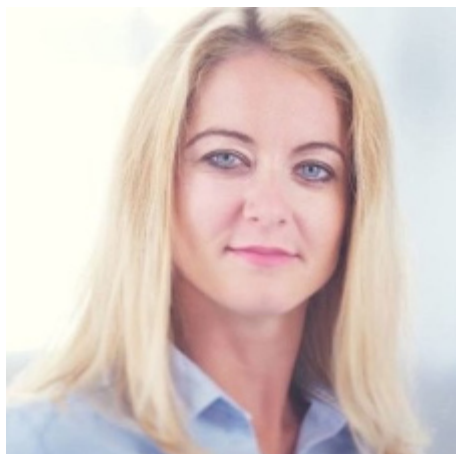
Adresa: Kapitulská 18,
814 15 Bratislava
Tel.: 02-5443 1506, 5443 2503
E-mail: sekretariat@charita.sk
www.charita.sk
IBAN SK37 0900 0000 0001 7687 5345
Slovenská sporiteľňa

Spišská katolícka charita

Adresa: Slovenská 30,
052 01 Spišská Nová Ves
Tel.: 053-4424 500, Fax: 053-4424 500
E-mail: caritas@caritas.sk
www.caritas.sk
IBAN SK28 0200 0000 0000 2963 4592, VÚB

Trnavská arcidiecézna charita

Adresa: Hlavná 43, 917 01 Trnava
Tel.: 033-5511 396, Fax: 033-5511 397
E-mail: sekretariat@charitatt.sk www.charitatt.sk
IBAN SK71 7500 0000 0040 0829 7855, ČSOB



Každý sme si strojcom svojho vlastného šťastia... alebo žeby nie?

Príslovie, s ktorým sa pravidelne stretávame a používame ho. Našich známych či neznámych hodnotíme podľa neho. Určite ste sa neraz pozreli na matku samoživiteľku a pomysleli ste si, že určite si za to môže sama, že je bez partnera. Alebo na človeka na ulici, ktorý od Vás pýtal almužnu, že si za to, kde skončil, môže on sám... Opak je však niekedy pravdou. Nikto z nás nemá právo súdiť. A ako povedal sám pápež František počas jeho septembrovej návštevy Slovenska: Každý je darom a môže zo života urobiť dar.

Niekomu to ide jednoduchšie a iný sa musí prebojovať neľahkým osudom. O osudoch hendikepovaných, ľudí bez domova, tých, ktorí sa za bezpečím museli vydať cez more, ako aj tých, ktorí sa starajú v charite o núdznych, sa dočítate na nasledujúcich stranách. O tom, koľkým ako charita vieme pomôcť, môžete počas jesennej zbierky rozhodnúť aj Vy!

Prajem Vám, aby ste si na konci dňa mohli povedať, že sme nielen urobili maximum pre to svoje šťastie, ale svojou troškou sme prispeli k tomu, aby sa ľudia v núdzi mali lepšie.

Monika Molnárová

manažérka pre komunikáciu a PR

Partneri:

AAA AUTO

alza.sk

alza.sk

Ambreola

bonami

BRATISLAVA

BRIMO

British Embassy Bratislava

cpf

dm

eco

www.eski.sk

European Union

fead

FEAD

HORNBACH

INDITEX

KRPA SLOVAKIA

KRPA SLOVAKIA

Mgr. Art. Marek Fischer

METRO

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Nadácia EPH

Nestlé

PREVENČIA KRIMINALITY

Renovabis

SlovakAid

Slovak Telekom

SLOVENSKÁ ŠPORTIELNA

SK-NIC

SKODA

TESCO

Unilever

VELUX

Wool

ZSE

Mediálni partneri:

CESTA

DENNÍK POSTOI

Katolícke noviny

radio

LUX TELEVÍZIA

rtv:

SLOVENSKÁ SANCIELARA

Vyvedet.sk

ZACHEJ.sk

Zoznam.sk

VYDÁVA: Sekretariát slovenskej katolíckej charity; IČO 00179132; ADRESA REDAKCIE: Kapitulska 18, 814 15 Bratislava, tel. 02/5443 1506, e-mail: sekretariat@charita.sk; SPOLUPRACOVALI: Monika Molnárová, Monika Čopíková, Roman Kortiš, Silvia Hrabčáková, Mária Fačkovcová, Darina Kvetanová, Katarína Havrilová, Petra Balážová Galusová, Mária Hvozdičková, Veronika Futejová, Anna Ivanková, Mária Rajňáková, Ján Košta; OBÁLKA: Lukáš Hlubovič; FOTO: archív SKCH, DCH a ADCH, Karolína Nováková, Alexandra Hovancová, Kristiana Kóňa, Lukáš Hlubovič, Unsplash, Monika Čopíková, Canva, Ján Košta, Guillaume Duez; GRAFICKÁ ÚPRAVA: Ivan Duda, Roman Kortiš; JAZYKOVÁ KOREKTÚRA: Monikla Čopíková; VÝROBA: ALFAPRINT, s.r.o.; REGISTRÁCIA MK SR EV 3635/09, ISSN 1338-1504.

Hlinený dukát pomôže ľuďom bez domova už aj v Žiline, Čadci a Martine

Hlinený dukát je symbolické platidlo, ktoré môžete darovať ľuďom bez domova, aby si zaň kúpili jedlo, nocľah alebo inú službu. Dukát nie je možné zneužiť na alkohol a človeka bez domova účinne navedie do zariadenia, kde je mu poskytnuté sociálne poradenstvo. Platidlo je úspešne rozbehnuté v Trnavskej arcidiecéznej charite, no od novembra ho nájdete už aj v Žiline, Čadci a Martine. V týchto mestách má Diecézna charita Žilina zariadenia, v ktorých sa intenzívne stará o ľudí bez domova a núdznych v extrémnej chudobe. V nocľahárňach, nízkoprahových denných centrách, útulkoch, formou špecializovaného sociálneho poradenstva, ambulantne aj terénne, pomáha stovkám ľudí odkázaným na pomoc v žilinskom Dome charity sv. Vincenta, čadčianskom Dome charity sv. Gianny a martinskom Dome charity sv. Krištofa. V chladných dňoch, keď cítime väčšiu potrebu pomôcť ľuďom na ulici, je práve Hlinený dukát vhodným prostriedkom na pomoc s láskou a rozumom.

„Ľudia, ktorých vidíme žobrať na ulici, potrebujú jedlo, možnosť osobnej hygieny, nocľah a teplo. Projektom Hlinený dukát im chceme priniesť účinnú pomoc a zároveň umožniť verejnosti, aby na tejto pomoci participovala,“ povedal riaditeľ DCH Žilina Peter Birčák.



Projekt Pošli tašku slúži núdznym aj v 3. vlne pandémie

Hoci pôvodná myšlienka projektu bola ochrániť seniorov pred koronou, nadobudol aj iný rozmer. Mnohých, ktorým projekt pomáha, totiž ubíja pocit osamelosti viac než hrozba choroby. A naozaj, pre mnoho seniorov je Pošli tašku najmä o ľudskej blízkosti. Sme radi, že počas roka sa vytvorilo minimálne 60 stálych párov dvojčiek (senior – dobrovoľník), medzi ktorými vzniklo krásne priateľstvo. Dobrovoľník Rado prezrádza: „Začal by som drobnosťou, ktorá ma na tom nebavila ako typického chlapa, a to nakupovanie. Táto drobnosť je ale nič oproti tomu, čo ma na Pošli tašku baví. Najkrajšou časťou je vždy stretnutie so seniorom, ktorému prinesiem nákup, prípadne ktorého idem niekde odviešť. Pri týchto ľuďoch som pochopil význam slovného spojenia 'vďačnosť nemá hraníc'. Moja minimálna námaha pri nákupoch bola niekoľkonásobne 'vyplatená' vďačnosťou a milými slovami seniorov, ktorým som mohol doniesť potraviny.“

Máte vo svojom okolí seniora, ktorému by sa zišla pomocná ruka a milé slovo? Dajte nám o ňom vedieť. Viac na www.poslitasku.sk.

Ženy bez domova sa učia krajčírskemu remeslu

Už niekoľko mesiacov naplňa miestnosť Charitného domu sv. Alžbety rytmické klopkanie, rezavý zvuk nožníc a sem tam zvedavá otázka. V útulku a nocľahárni v Košiciach na Bosákovej ulici je totiž novinkou krajčírka dielňa. Arcidiecézna charita Košice ju zriadila pre ženy bez vlastného domova, aby im dala možnosť novej realizácie a povzbudila ich na ceste z ťažkej situácie. Ženy sa naučili základy šitia, výber materiálov, strihov a novú techniku – patchwork. Vďaka novozriadenej krajčírkej dielni si môžu aj ony uvedomiť, že sú potrebné, zručné a že majú šancu uplatniť sa. V dielničke si zároveň upravujú vlastný odev a upcyclujú darované oblečenie, ktoré už nie je nositeľné.



Máme na to: 3 ocenenia pre Charitu

Ako povedal Pavol Vilček, riaditeľ Spišskej katolíckej charity, najväčším darom pre nás je úsmev od niekoho, komu sme pomohli a zanechali pozitívnu stopu v jeho živote. Okrem tisícky takýchto úsmevov si však tento rok odnášame aj niekoľko cien za každodennú mravenčiu prácu a odhodlanie. Pomáhame srdcom a sme radi, že aj to má svoju Cenu. Ocenenie Sociálny čin roka získala Helena Paňková, riaditeľka Domu sv. Faustíny, domova na polceste z Gréckokatolíckej charity Prešov, cenu DOBRÉ SRDCE v kategórii Manažér sociálnej služby vyhral Pavol Vilček, riaditeľ Spišskej katolíckej charity a Najvyššie ocenenie Nitrianskeho samosprávneho kraja si tento rok domov odniesol riaditeľ Diecéznej charity Nitra Juraj Barát. GRATULUJEME!

Ceny sú pre nás veľkým zadostučinením za roky práce a nádejou, že pomáhajúca profesia získava aj na Slovensku viditeľnejšie postavenie.



Sladká pomoc od Sedity

V letných mesiacoch obdržala Slovenská katolícka charita paletu plnú sladkých dobrôt od spoločnosti I.D.C. Sedita, s.r.o. Vanilkové venčeky a maslové sušienky vyčarovali radosť na tvárach ľudí v charitných zariadeniach po celom Slovensku. V Košiciach putovali do našich komunitných centier, v Nitre si na nich pochutnali deti a opatrovatelky v Detskom charitnom dome sv. Lujzy (na fotografii) a v Trnave, Bratislave a v Žiline boli súčasťou potravinových balíčkov pre ľudí v núdzi. Našmu partnerovi Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy sme taktiež poskytli zásoby na pečenie do ich zariadení Fortuna, Kopčany a Repuls. Mamičky s deťmi z nich upiekli chutné cheesecaky. Veľmi sa tešíme, že sa spoločnosť Sedita rozhodla práve pre Charitu a pevne veríme, že aj takéto spolupráce nám pomôžu byť bližšie pri človeku.



Pomáhali sme na Morave po tornáde

Na pomoc ľuďom na južnej Morave, ktorú 24. júna náhle zasiahlo ničivé tornádo, sme vyzbierali vyše 100 tisíc eur. Zbierku na pomoc pre Moravu vyhlásila Charita už v nasledujúci deň po zdrvujúcich správach o tornáde v Českej republike. Z fotografií z rôznych reportáží bolo vidieť, že niektoré domy prišli o kusy strechy, majú rozbité okná, no sú aj také, ktoré sa pod návalom vetra úplne stratili a ostali len ruiny. Dôsledky ničivej katastrofy mohli na vlastné oči vidieť aj dobrovoľníci Tomáš a Vlado. Naši dvaja srdcom charitáci z Diecéznej charity Žilina, nechali kus srdca a tiež svoj pot v horlivej pomoci našim susedom v Moravskej Novej Vsi. Odpratávali z okolia kostola a fary suť. Miestny pán farár otec Marián Kalina, rodák zo Žiliny, a tiež obyvatelia, ktorých nešťastie pripravilo o strechu nad hlavou, boli vďační za každú modlitbu či iný druh pomoci.



Najmodernejšie centrum pre ľudí bez domova bude v Trnave

V týchto dňoch začala demontáž pôvodných budov Centra pomoci človeku, ktoré prevádzkuje Trnavská arcidiecézna charita. Po obnove za 1,3 milióna eur vznikne na jej mieste najmodernejšie nízkoprahové centrum pre pomoc ľuďom bez domova na Slovensku. Centrum splní najvyššie európske štandardy a po rekonštrukcii bude väčšie, modernejšie a komplexnejšie. Vznikne v ňom spoločenská miestnosť pre stravovanie, miestnosť pre individuálne poradenstvo, priestory pre skupinové aktivity, ako aj tri strediská osobnej hygieny pre ženy, mužov a imobilných ľudí. Na ulici v Trnave žije približne tristo ľudí bez domova, služby v nízkoprahovom centre využíva denne približne päťdesiat z nich. „Sme presvedčení, že po jeho rekonštrukcii k nám príde viac klientov. Bezdomovecťvo zo dňa na deň neodstránime, môžeme sa však snažiť, aby títo ľudia nevzbudzovali verejné pohoršenie, neboli hladní a zažívali motivujúce prostredie. Vtedy, ak im je na blízku Charita s jej službami, majú šancu zmeniť svoj život,“ vysvetlil Miroslav Dzurech, riaditeľ trnavskej charity.



foto: Karolína Nováková

Podujatie Móda a/ako obchod

V nedeľné poobedie 22. augusta sme otvorili brány charitnej záhrady pod hradbami mesta Bratislava a víťali hostí na podujatí Móda a/ako Obchod. Záhrada sa na pár hodín stala predvážiacim módom a miestom diskusie a oddychu pre širokú verejnosť. Vo vynovenej záhrade plnej kvetov a letného slnka čakali na návštevníkov originálne kúsky darovaného oblečenia, obuvi a doplnkov, ktoré ste mohli získať za symbolickú sumu. Aj oblečenie z druhej ruky má svoju hodnotu a treba si uvedomiť, že naše spotrebiteľské správanie ovplyvňuje ľudí tisíce kilometrov ďaleko, ktorí oblečenie vyrábajú. Výroba často prebieha v nedôstojných a vykorisťujúcich pracovných podmienkach, ktoré sú jednou z novodobých foriem otroctva a vedú k poškodeniu ich zdravia aj k znečisteniu životného prostredia. Ako spotrebiteľ však máme moc podporovať, čo považujeme za zmysluplné a tak inšpirovať aj ostatných. Podujatie zorganizoval tím projektu STOP obchodovaniu s ľuďmi.

Vypočujte si podcast o zariadení pre nevyliečiteľne choré deti



Alexandra Hovancová je riaditeľkou Domu Charitas sv. Jozefa, ktoré je zariadením pre ťažko choré deti a krízovým centrom pre týrané matky s deťmi v Spišskej Novej Vsi. Svojím zjavom búra predsudky o tom, aká by mala byť riaditeľka. Je mladá, cieľavedomá a robí všetko preto, aby deťom nechýbal pocit rodiny, lásky a prijatia. V rozhovore hovorí o predsudkoch, ktoré tu strácajú význam, aj o tom, že chorobu, ktorú nejde liečiť, treba prijať. V rozhovore sa dozviete aj o tom, že štát nerozlišuje choré a zdravé deti v detskom domove a na obe prispieva rovnako, hoci potrebujú inú starostlivosť. Prečo to nie je spravodlivé, pozná aj laik. Zariadenie v Spišskej Novej Vsi tak funguje len vďaka rôznym zbierkam a podpore dobrých ľudí, ako aj samotnej Charity. **Podcast nájdete na Spotify a ďalších podcastových platformách pod menom Charita pomáha.**



foto: A. Hovancová



Priznanie: chcem mať niekoho, kto ma v pravú chvíľu odchodu chytiť za ruku

Trpezlivo som stála v nemocnici a spolu s ostatnými som čakala na očkovanie. V ruke som držala doklad, ktorý je k tomu nevyhnutný. Vo svojom rehoľnom závoji som pristúpila k registrácii.

Už som bola na rade, keď som si všimla pani, ktorá stála predou mnou, ako ju nečakane vrátili k registrácii. Vtom sa lekár otočil ku mne: „Sestrička, pomohli by ste nám?“ Prekvapený výraz som pravdepodobne neudržala, ale odpoveď bola kladná. Mysľou mi prebehla otázka, že v čom asi potrebujú pomoc. „Pani, ktorá stála pred vami, oznámili, že jej manžel zomrel,“ zašepkal mi lekár. Ani na chvíľu som neváhala a okamžite som začala sprevádzať pozostalú. „Bože, aj tu si ma našiel,“ poďakovala som v duchu.

Bolo to náročné a ťažké. Cítila som bolesť a ťarchu kríža, ktorú si pani niesla na ramenách. No sama pred sebou som si priznala, že moje poslanie a práca v hospici pri umierajúcich pacientoch si ma nájde aj na nečakaných miestach.

Toto je príbeh mojej kolegyne, rehoľnej a zároveň zdravotnej sestry Bohuslavy z Hospicu Matky Terezy, ktorý ma prinútil priznať si krehkosť života. Niečo, čo berieme ako samozrejmosť, môže v okamihu pominúť. Stojím v tichu izby a premýšľam. Sme ochotní priznať si pominulosť okamihu, dneška, krásnej chvíle či nášho života? A čo odchod milovaného a následná samota? Sme pripravení na niečo trvalé, nekonečné a večné? Priznávam sama pred sebou, v nahote pred Jeho tvárou, bojím sa. Tma a ticho v izbe sa stupňuje, keď zrazu záblesk svetla. Spomeniem si na príbeh sestry Bohuslavy a rozmyšľam, že aj ja by som chcela mať niekoho, kto ma v pravú chvíľu odchodu chytiť za ruku. Niekoho, kto mi pošepká: „Neboj sa.“

Takéto svetlo nádeje dávajú pacientom v posledných dňoch v Hospici Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi. Medzi múry prvého slovenského hospicu sa dostávame aj prostredníctvom sestry Bohuslavy a jej poslania. A možno si tak spoločne priznáme, že smrť je len dočasná zastávka.

Silvia Hrabčáková

Arcidiecézna charita Košice

foto: archív ADCHKe

Špinavé okná

„A mohli by ste povedať tým vašim alkoholikám, ktoré podporujete, nech vám prídu aspoň umyť okná. Takéto špinavé nikdy neboli.“ S takýmto príhovorom ma pristavila pani, ktorá zrejme býva blízko sídla našej farskej charity.

Prvá moja vnútorná reakcia bola brániť seba i naše klientky. Lenže potom som si uvedomila, že mnohé rozdelenia v našej spoločnosti vznikajú len preto, že sa nevieme pozrieť na vec z pohľadu toho druhého človeka a pochopiť dôvody jeho správania. Bola to pravda, že naše okná neboli už rok umyté, i keď nám sa nezdali také špinavé. Áno, pomáhame aj alkoholikom, aj narkomanom, aj núdzným rodinám, osamelým matkám, vlastne každému, kto nás poprosí o pomoc. Je pravda, že niektorí z nich za našu pomoc necítia vďačnosť. Nakoniec je pravdou aj to, že by sme mohli naše klientky poprosiť, aby nám prišli umyť okná. Počas troch rokov každému nezištné vo svojom vlastnom čase pomáhame, tak prečo, keď pomoc potrebujeme teraz my, neobrátiť sa s prosbou aj na ne?

A tak sme to vyskúšali. Aj keď takmer všetci tvrdili, že nikto nepríde. Aj ja sama som bola presvedčená, že nepríde nik, a takto som sa aj nastavila.

Lenže ony prišli. Dodržali svoj sľub a prišli! Nie narkomanky, ani alkoholicky, ale ženy v rôznych formách núdze. Cítili potrebu odvdáčiť sa za služby a pomoc, ktoré sa im doteraz od nás dostali. I keď neprišli všetky, aj tých „zopár“ bol úspech a pre nás aj taká malá morálna satisfakcia, že naša pomoc neostáva nedocenená.

Mária Fačkovcová

Farská charita Sered'



Najväčšou bariérou sú ľudia

Mária Hrušovská Petríková je 20 rokov riaditeľkou Spojenej školy sv. Maximiliána M. Kolbeho v Spišskej Novej Vsi, kde sa vzdelávajú deti s mentálnym postihnutím a deti s autizmom. V rozhovore vysvetľuje, prečo je jej škola útočiskom a zároveň miestom, kde byť učiteľom znamená predovšetkým mať lásku k deťom. Podľa riaditeľky nás práve tieto deti môžu naučiť iným hodnotám, no aby sa začlenili do spoločnosti, musíme im v tom pomôcť.

Ako vznikla škola sv. M. M. Kolbeho?

Spojená škola sv. M. M. Kolbeho vznikla v roku 2014, ale škola reálne existovala pod iným názvom už v roku 1999, kedy vznikla jej prvá organizačná zložka, Špeciálna základná škola sv. M. M. Kolbeho. Tá bola založená z reálnej potreby vzdelávať deti v dome sociálnych služieb pre mentálne postihnuté deti v Spišskej Novej Vsi. Tento dom sociálnych služieb, ako aj špeciálnu základnú školu založila Spišská katolícka charita a my sme doteraz jej súčasťou. Postupne vznikali ďalšie štruktúry školy a napríklad v roku 2004, keď sme mali prvých absolventov, vznikla aj Praktická škola ako jedna zo štruktúr našej Spojenej školy. A práve táto praktická škola je jedinou školou, ktorá poskytuje stredné vzdelávanie po povinnom 10-ročnom vzdelávaní pre deti so stredným a ťažším mentálnym postihnutím na Slovensku.

V rámci štruktúry vašej školy tu máme teda špeciálnu základnú školu, praktickú školu pre staršie deti, základnú školu pre žiakov s autizmom a špeciálnu materskú školu. Zabudla som na niečo?

Organizačné zložky sú tieto. Súčasťou školy sú ešte centrum voľného času, školský klub a výdajňa školská jedáleň. Máme zaradenú aj materskú školu pre zdravé deti, ale nikdy sme ju nenaplnili, pretože v Spišskej Novej Vsi je veľká ponuka materských škôl. Naša škola sa teda venuje nateraz len deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Aké to je, vyučovať deti so zdravotným znevýhodnením?

Na základe úrovne mentálneho postihnutia ľahkého, stredného alebo ťažkého či viacnásobného sú deti zaradené do vzdelávacieho variantu: A, B, C. Potom sú tu žiaci s autizmom s mentálnym postihnutím a žiaci s autizmom bez mentálneho postihnutia, ktorí sa vzdelávajú presne podľa učebných plánov základnej školy. Vo vzdelávacom variante A je obsah učiva rozsiahly a plnohodnotný, no rozložený do viacerých ročníkov a niektoré náročnejšie témy sú vykladané jednoduchším spôsobom. Všetko sa musí realizovať názorne a zážitkovo, ja si však myslím, že tieto metódy sú vítané aj u zdravých detí. U žiakov variantu B a zvlášť variantu C, ako aj u žiakov s autizmom s mentálnym postihnutím, musia pedagógovia veľmi zvažovať, do akej miery idú do hĺbky či rozsahu učiva alebo či skôr k prežívaniu učiva, nadobúdaniu praktických skúseností a zručností pre život.

Čo je pre tieto deti potrebné vo vzdelávacom procese?

Veľmi dôležitý je individuálny prístup s veľkou mierou empatie. Napríklad aj deti s poruchami autistického spektra potrebujú pretransformovať zadanie, pokyn učiteľa alebo usmerniť. Nie je to v tom, že nechcú alebo sú lenivé, ale preto, že nerozumejú a potrebujú pomôcť. Je veľké plus, že asistenti učiteľa sú dnes v špeciálnych aj základných školách. V základných školách má jedno dieťa jedného asistenta a tak je to ideálne, v špeciálnych školách to však tak nie je. Skôr je to asistent pre triedu a v tej triede sú štyria, pri ľahších postihoch až desiat žiaci.

Aké predpoklady by mal mať učiteľ, ktorý chce učiť mentálne postihnuté deti?

Musia mať lásku k deťom a robiť svoju prácu radi. Tu sa hneď ukáže, či sú na správnom mieste, či im nechýba širší rozmer srdca a pochopenie inej sféry ľudského života. Rodičia týchto detí sú zronení. Chceli mať zdravé a úspešné dieťa. Napríklad u žiakov variantu A až vo vyššom ročníku pochopia, že z ich dieťaťa asi nebude úspešný podnikateľ. Učiteľ musí pomáhať pochopiť týmto rodinám, že to nie je najvyššia hodnota ľudského života. Že naopak, láska a to, ako my dokážeme žiť Božiu lásku v tomto svete, je dôležitejšie. A práve v tom nás vychovávajú tieto deti.

Sú vyučovacie hodiny prispôbené týmto deťom, napríklad v tom, že sú kratšie? Alebo ako inak sa odlišujú voči iným školám?

Interiér školy a tried sme sa snažili zariadiť tak, aby pôsobil upokojujúco. V triedach máme zriadené oddychové kútiky, v rámci školy multisenzorickú miestnosť, bezpodnetnú miestnosť, v rámci chodieb máme vytvorené oddychové zóny. V prípade nepohody na hodine, nevhodného správania či zlého zdravotného stavu ich môžu využiť. Žiak s asistentom na chvíľku odíde, oddýchne si. U nás to berieme úplne normálne. Je to prirodzené potrebné, aby mohol žiak ďalej pokračovať. Čo sa týka dĺžky vyučovacích hodín, máme stanovené 45-minútové hodiny, ale učiteľ reaguje na to, či to žiak zvláda a robí prestávky medzi jednotlivými činnosťami hodiny. Naše triedy sú menšie ako v bežných školách, je v nich menší počet detí, máme v nich detské kútiky, pohovku. Triedy sú zariadené ako detské izby. Samozrejme, ten obsah učiva, ktorý treba zvládnuť, tam je, ale učiteľ vie, že keď žiak bude v nepohode, bude to trápenie. Zvonček na škole nemáme, pretože mnohé deti sa ľakajú výrazných zvukov. Máme stanovený rozvrh hodín, ktorý sa dodržiava, ale žiak je na prvom mieste.

Na Slovensku sa v špeciálnych školách vzdeláva viac než 6 % detí, prítom európsky priemer je niekde okolo 2 % (informácia z roku 2018). Dôvodom nie je, že je u nás viac detí s hendikepom, ale že školy nevedia tieto deti prijať a pracovať s nimi. Aký je váš názor, vidíte v tom medzery, je to niečo, čo by sme mali dobíjať?

Deti sú najšťastnejšie medzi svojimi rovesníkmi a povedala by som, že aj medzi mentálne rovnocennými. Stáva sa, že prijmem dieťa až na druhom stupni, keď rodičia usúdia, že jeho spolužiaci vyrástli a nemá kamarátov. Naďalej by ho tam chceli udržať, ale je nešťastné. Je to veľmi chúlостivá téma. Z bežných škôl k nám prídu aj deti, ktoré sú v škole už tretí školský rok a nevedia nabehnúť na čítanie, písanie, základné počty. Nikto nechce zle deťom, ale keby ich bolo veľa postihnutých medzi zdravými, ony nikdy nedobehnú ich tempo a v školách by sa aj tak vytvárali špeciálne triedy, lebo jedny idú rýchlo a druhé potrebujú úplne iný prístup. Takže kompletná integrácia, aby všetci so zdravotným postihnutím boli začlenení medzi zdravú populáciu, asi nie je možná.

A či by boli šťastní? Sú to veľkokapacitné školy, veľakrát je tam aj tisíc žiakov, a zrazu sú stratení v tom priestore. Aj to sa nám stalo, že prišla mamička a povedala, že jej syn bol v bunke, ktorá bola vytvorená pre autistov a teraz ich včlenili medzi všetkých žiakov do spoločnej chodby, spoločných toaliet. A on to nezvláda, potrebuje svoju malú komunitu. Preložila ho k nám. Z toho pohľadu si myslím, že špeciálne školy sú potrebné.

Ako sa rodičia vyrovnávajú so skutočnosťou, že ich dieťa má takéto postihnutie?

Sú 2 skupiny rodičov. Tí, ktorí si uvedomujú, že majú zdravotne postihnuté dieťa, že potrebuje špeciálnu pomoc a sú s tým zmierení. Väčšinou sú to rodičia dieťaťa so stredným a ťažším postihnutím, lebo to výrazne vidia. Druhá skupina rodičov sú takí, ktorí majú ľahšie zdravotne postihnuté dieťa a stále dúfajú, že tí zdravší ho potiahnu a ich dieťa sa posunie na ich úroveň.

Čo by ste poradili týmto rodičom, pred ktorými stojí výber školy?

Chápem, že rodičia chcú svoje dieťa začleniť. V škole sú povinní prijať postihnuté dieťa, zvlášť v spádových školách, keď je dieťa v povinnej predškolskej aj školskej dochádzke. Rodičia musia dôverovať tímu učiteľov alebo špeciálnych pedagógov, ktorým dieťa zverujú, a musia aj cítiť, či je dieťa šťastné. Reakcie dieťaťa sú veľmi úprimné, podľa toho sa musia zariadiť aj oni.

Je bežnou praxou, že títo ľudia sú tak trochu neviditeľní. Čo by sme mali v spoločnosti zmeniť, aby sme ich videli viac medzi sebou?

Myslím, že ako spoločnosť sme sa posunuli k lepšiemu. Pracovala som vo veľkom štátnom zariadení, kde sa sústreďovali ľudia s telesným postihnutím z celého Slovenska alebo z polovice

Slovenska a to bola úplná segregácia. Vtedy ich nebolo vôbec vidieť. Nemyslím si, že sme na tom dnes až tak zle, ale ani výborne, lebo ich pracovné začlenenie je veľmi slabé.

Nie sú tými najväčšími bariérami práve ľudia?

Samozrejme, že bariéra nie sú schody, ani to, že sa neviem dostať do nejakého objektu, ale postoj človeka. Keď sú ľudia ochotní, zdravotne postihnutého na vozíčku vynesú aj na rukách. Aj u iných postihnutiach je to tak. Buď ľudia pozerajú, čudujú sa a ľutujú rodičov, alebo to chápú a snažia sa celú situáciu odľahčiť – napríklad keď autistické dieťa začne vystrájať v reštaurácii. A toto rodičia a deti potrebujú. Aby sme ich brali. Zároveň nám však ukazujú, že tu sú iné hodnoty. Že sa nemáme škriepiť a byť na seba zlí, pretože toto je to zlo, ktoré vytvárame. To, že sa oni niekedy správajú nevhodne – ako to my zvykneme hodnotiť, to nie je ozajstné zlo. To je ich choroba, možno nejaký prejav. Keď ich s láskou prijmem, ukážu nám oveľa väčšiu lásku, než si vieme predstaviť.

Môže nejakým spôsobom verejnosť pomôcť vašej škole?

Máme asistentov, ktorých financujeme, ale keby sme mali aj dobrovoľníkov pri vzdelávaní detí alebo na záujmovú činnosť v školskom klube, boli by sme veľmi radi. Nemôžem povedať, že ako škola nejako strádame. Je to veľký objekt, areál potrebuje zrekonštruovať, udržiavať, potrebovali by sme kvalitnejšie ihrisko. Ale tie peniažky postupne získame cez projekty alebo zbierky v Spišskej katolíckej charite. Keby nám niekto chcel finančne alebo materiálne pomôcť, samozrejme, aj takáto pomoc je stále potrebná. Pán Boh zaplať za tieto dary, lebo veľká časť objektu a areálu bola aj z týchto projektov a zbierok opravená. Ale človek, ten je nenahraditeľný. Ak by sa našli dobrovoľníci, pomohlo by nám to najviac.

Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita
foto: archív SKCH



Rozhodli sa plávať proti prúdu. A tak sa narodil Jakub

Táňine prvé tehotenstvo bolo od začiatku problematické. Hrozilo, že očakávané dieťa potratí a testy v treťom mesiaci odhalili chromozómové poruchy plodu. Manželia Lipovskí si od doktora vypočuli nepríjemnú správu. Ich dieťa sa narodí s downovým syndrómom.

Pred jedenástimi rokmi budúci rodičia nedokázali nájsť na internete odpovede na všetky otázky ako dnes, a tak si museli vystačiť s dvoma knihami o tejto diagnóze. Z nich sa dozvedeli o ďalších pridružených ochoreniach. Prognózy pre ich dieťa vôbec neboli optimistické. „Trvalo nám týždeň, kým sme to všetko s plačom a rozhovormi spracovali. Po týchto dňoch nám však bolo jasné, že si dieťa necháme,“ spomína Táňa. Rozhodnutie mladých manželov oslobodilo a povedali si, že sa už viac nejdú utápať v žiali. Ich rodiny však situáciu niesli ťažšie. „Každý akosi automaticky očakával, že pôjdem na interrupciu. Manželova mama si myslela, že sme sa zbláznilí, moja prichádzala s katastrofickými scénármi, sestra stále plakala. My s Ivanom sme v tom však mali jasno.“

Vzácné pokroky

A tak sa narodil Jakub. Táňa si synčeka nemohla prvé dni ani poriadne podržať v náručí, okamžite potreboval intenzívnu pomoc. Ťažké chvíle sa navyše ešte len začínali. Chlapčeka čakala operácia srdca, a tak sa jeho domovom na prvé štyri mesiace stala nemocnica. Ľudia s downovým syndrómom majú ochabnuté svalstvo. Keď Táňa Jakubka držala, mala pocit, že má v rukách látkovú bábiku. Pokroky prichádzali veľmi pomaly. „Kamarátky sa nadšene rozprávali, ako ich deti štvornožkujú a stavajú sa na nohy, my sme zatiaľ s Jakubom cvičili Vojtovu metódu a každý pokrok sme si museli zaslúžiť. Práve preto však pre nás boli vzácné.“

Nový prírastok

Po piatich rokoch sa mala rodina rozrásť o nového člena. Toho, že sa tehotenstvo bude vyvíjať podobne ako predošlé, sa manželia nebáli. „Možno to vyznie zvláštne, no ja som si bola istá, že naše druhé dieťa bude zdravé. V Jakubkovom prípade nešlo o dedičné ochorenie, ale o náhodnú formu downovho syndrómu. Jednoducho to padlo práve na nás.“ Po deviatich mesiacoch prišiel do rodiny Janko, zdravý chlapec, ktorý so sebou priniesol novú silu. „Naše životné rozhodnutia ovplyvnila veľmi silno viera. Vďaka nej sme našli pokoj prijať naše prvé dieťa, aké je, a zároveň sa tešiť z druhého tehotenstva. Naše rozhodnutia sme nikdy nelutovali. Všetko, čo nás postretlo, nám pomohlo zomknúť sa.“ Manžel je v ťažších situáciách skutočnou Táňinou oporou, aj nedávno, keď skončila s poriadnou chrípkou v posteli, postaral sa o celú domácnosť. „Veľmi by nám však pomohlo, ak by si mohli občas urobiť chvíľu len jeden pre druhého. Trpíme už ponorkou, lebo sme stále spolu. Kubko má svoje vrtochy, stále na seba upozorňuje a pre človeka, ktorý s ním takéto stavy nevie zvládnuť, je to ťažké,“ opisuje Táňa. Deti s downovým syndrómom sú však veľmi spoločenské. Často sa smejú, sú bezprostredné a radi prejavujú svoju náklonnosť. „Ani náš Jakub nemá problém nadviazať kontakt. Miluje loptové hry a jeho najväčšia radosť je, keď môže loptu prekpnúť za plot. Akurát si nedá povedať, že mu po tú loptu stále musí niekto zájsť,“ zasmieja sa Táňa.

Kreatívna práca

Vyštudovaná chemička si po desaťročnej materskej nevedela predstaviť, že by sa vrátila k svojej pôvodnej profesii. Rada vyrábala šperky a háčkovala, a tak hľadala prácu, kde bude môcť ukázať svoju kreativitu. Momentálne pracuje v tvorivej dielni Špitálik, ktorú prevádzkuje Trnavská arcidiecézna charita aj ako kaviarňičku. „Vyrábame tu dekorácie, darčeky, šperky a do dielne chodia aj zdravotne znevýhodnení ľudia. Keďže som si tým všetkým prešla, viem s nimi pracovať.“ Chránená dielňa s kaviarňou je tiež miestom pre jej syna Jakuba, ktorý si v nej našiel kamarátov aj obľúbené aktivity.

i

Za projektom Špitálik stojí skupina dobrovoľníkov a zamestnancov Trnavskej arcidiecéznej charity. Spoločne vytvárajú miesto, v ktorom pocíti prijatie každý návštevník. Môžete sa v ňom zapojiť do širokého dobrovoľníckeho programu, tvorivej dielne alebo činnosti komunitnej kaviarňičky, ktorá ponúka kávu, nápoje, občerstvenie a kultúrny program pre každého. Alebo prídte ako návštevník a posedením pri dobrej káve môžete aj takto jednoducho podporiť pomoc Charity. Špitálik nájdete na Hlavnej 43 v Trnave.

Darina Kvetanová
Trnavská arcidiecézna charita
foto: TACH



Chcela by som vidieť farebnejší svet

Často opakujeme frázu, že je len na nás, ako svoj život rozohráme. Čo si o týchto slovách myslí Veronika Cířová-Ostrihoňová? Známa moderátorka sa stala ambasádorkou predvianočnej kampane Slovenskej katolíckej charity a vo videu vystupuje na jednom pódiu s ľuďmi, ktorí našli vďaka charite nový zmysel života.

Veronika je jednou zo zakladateľiek iniciatívy ŽEMY, ktorá sa zameriava na otázky rodovej rovnosti, a tak sme sa rozprávali aj o začlenení a zrovnoprávnení v našej spoločnosti. Nielen žien a mužov, ale tiež ľudí, ktorým pomocnú ruku podáva aj charita.

Nedávno ste sa stali mamou. Ako vnímate túto rolu vo vašom živote? Zmenilo vás to?

Vnímam túto rolu ako najvzácnejšiu, ktorú mám. Určite som vizuálne schátranejšia, ale trpezlivejšia a objavila som láskavé rezervy. Ani som nevedela, že ich mám. Určite som šťastnejšia, pretože Sára nám doniesla do života kopec radosti a zábavy. Áno, aj nejaké povinnosti, únavu a občas stres, ale keby som to dala na miskú váh, tak jednoznačne prevažuje, že je to malé kľbko šťastia. Takže ak by som mala odpovedať, ako ma materstvo zmenilo, tak v tom, že som šťastnejšia.

Na pozvanie prezidentky Zuzany Čaputovej ste v záhrade prezidentského paláca víťali pápeža Františka. Aký to bol zážitok?

Bola som veľmi prevrpená a zároveň vďačná, lebo to bol krásny zážitok. Pápež František, ale aj prezidentka, rozprávali k veci a veľmi jasne artikulovali to, čo podľa mňa dnes spoločnosť potrebuje. Myslím si, že keby tam sedel veriaci či neveriaci alebo veriaci či neveriaci, mali by rovnaký zážitok. Obidvaja majú vzácnu vlastnosť, že keď rozprávajú, ľudí skôr stmelujú, ako rozdeľujú. A to nemajú všetci svetoví lídri a líderky. Mala som z toho veľmi vzácny zážitok, miestami som bola až dojatá. Prekvapilo ma, aký nastal pokoj, keď pápež rozprával. Všetci ticho počúvali, aj telefóny utíchli, ľudia nenakrúcali ani nefotili, chceli byť v tom momente. Obdivujem, že má osemdesiatštyri rokov a zvláda taký rozvrh, aký by som ja, tridsaťdvaročná, nezvládla.

Pápež sa aktivizuje v rôznych témach, hovorí často aj o chudobe a obchodovaní s ľuďmi. Čo z toho rezonuje vo vás?

Myslím si, že je veľký mysliteľ a okrem toho má dar komunikácie. Angažujem sa v ženských témach a on napríklad posilňuje miesto ženy v cirkvi a to je pre mňa veľmi vzácne a dôležité. Počas jeho pontifikátu sa zdvojnásobil počet žien v štátnych úradoch vo Vatikáne. Podsekretárka biskupskej synody je žena, zástupkyňa generálneho prokurátora je žena a on sám hovorí vo svojich encyklikách, že žena má veľké miesto, že prináša harmóniu, pokoj, že cirkev s ňou bude ľudskejšia, dôstojnejšia a láskavejšia. Bodaj by bolo takýchto pápežov Františkov viac aj vo svetských sférach. Vo mne rezonujú tieto ženské otázky a to, že sa snaží začleniť naozaj všetkých ľudí, ktorí sú iní, do širšieho spektra lásky. Podľa mňa je to dôležité a nemám pocit, že je to klišé. Mám pocit, že nastoľuje trendy, ktoré sa budú po jeho odchode už ťažko meniť. Teda, aspoň v to dúfam.

Vo videu k vianočnej kampani charity ste sa stretli s niekoľkými klientmi, ktorým charita pomáha. S človekom, ktorému hrozil život na ulici, s dievčatami na vozičku, s rodinou, ktorá zažila závislosť a chudobu. Všetkých spája neľahký životný príbeh. Vnímate v našej spoločnosti aj tieto osudy?

Vnímam ich veľmi silno. Máme kategorizovanú inakosť v jednom smere, že sú to príslušníci a príslušníčky LGBTI komunity, ale ono je to oveľa širšie. Aj ženy sú tak trochu inakosť, pretože spoločenský štandard je stále nastavený na muža, či ten svetský, alebo cirkevný. Sú tu kategórie ľudí, na ktorých sa nemyslí. Napríklad ženy, ktoré majú problémy s domácim násilím alebo pred ním ušli, to je fenomén, o ktorom bolo dlho ticho. Paradoxne, pandémia trochu otvorila tieto dvere a zvýraznila, že sú tu a že by sme sa im mali venovať. Ďalej hendikepovaní ľudia, deti či dospelí. Pozrime sa len, ako máme postavené hlavné mesto, bezbariérovosť v ňom nie je štandardom. Niektorí by možno povedali, že tí ľudia nikam nechodia, že sa sami strávia spoločnosti. Ale ako majú ísť von, keď tam nie je rampa, keď do výťahu vedú tri schody a na toalete pre hendikepovaných má pani upratovačka alebo pán upratovač odložené svoje veci? Takže mne tá kampaň dáva absolútny zmysel. Veď kedy inokedy, ak nie na Vianoce, keď sme všetci o trochu láskavejší, naladenejší a tolerantnejší, by sme mali dávať do popredia aj takéto témy?

Zažívate momenty, keď si kladiete otázku, čo by teraz asi robila žena, ktorá je v horšej situácii?

Veľmi často. A nielen žena v inej situácii, ale aj dieťa, ktoré má zdravotné znevýhodnenie alebo človek, ktorý je na ulici. Myslím si, že práve bezdomovec berieme tak, že sú to ľudia, ktorí tak skončili vlastnou vinou a pýtame sa, ako je to vôbec možné. Pritom je to jednoduché. Dúfam, že budem mať natoľko silnú osobnosť, že niektorým pokušeniam odolám – ale viem, čo sa stane v mojom živote a ako na to zareagujem? Je nepokorné a povýšenecké stavať sa do role pomôžem vám, i keď vám nerozumiem, pretože si neviem predstaviť, že by sa mi niekedy stalo to isté. Hendikepované dieťa sa môže narodiť komukoľvek a štát nerobí dosť pre to, aby mu jeho život

zjednodušil. Takže ktokoľvek, kto pomáha, kto supluje rolu štátu, je dôležitý.

Prečo by sme sa mali zaoberať tým, či sa menšinám a ľuďom, ktorí sú marginalizovaní, žije dobre?

Mnohé štúdie, ktoré hovoria o rodovej rovnosti, vyrovnávaní platových rozdielov, alebo o zlepšovaní podmienok pre vylučované komunity, prinášajú záver, že spoločnosti bude po zrovnoprávnení lepšie. Ak už teda zmeny nerobíme pre nič iné, urobme ich pre seba. Tento argument sa občas stráca v preklade. Máme pocit, že zmeny robíme pre niektorú skupinu, ale my nie sme ostrovy. Žijeme v jednej krajine, ktorá má päť a pol milióna ľudí. V zásade sme komunita a tá by nemala zabúdať na svojich najslabších.

Myslíte si, že solidarita má miesto v našej spoločnosti?

Naša dcéra začala chodiť do predškôlky a tam je dievčatko, staršie o sedem alebo osem mesiacov. Keď videla našu Sáru, ktorá je tam najmenšia, prišla k nej a snažila sa jej pomôcť. Ten prirodzený pud tam bol úplne jasný. Je vidieť, že deti ho majú samé od seba. Nevie, v akom bode ho strácame, kedy príde ten zlom a povieme si, starám sa o seba a o rodinu, ale čo je za mojimi dverami, to ma nezaujímá. Solidarita je prítomná vo všetkom. Platíme dane, ktoré sa potom distribuujú. Človek, ktorý nemá deti, prispieva aj na vzdelanie detí iných ľudí a tie zas prispievajú na jeho dôchodok. Ten princíp je všade, len ho niekedy nevidíme alebo nechceme vidieť.

Ste jednou zo zakladateľiek iniciatívy ŽEMY so zameraním na otázku rodovej rovnosti na Slovensku. Ženy prinášajú do politiky iné myšlienky, zameriavajú sa na sociálne témy a, hoci nechcem generalizovať, pre budúcnosť detí sú vraj ochotnejšie meniť to, čo bolo zažité aj sto rokov. Ak je pomer vyvážený, je to lepšie?

Neplatí to len pri ženách. Sú štúdie z firiem, ktoré majú diverznejšie riadenie, čo sa to týka žien alebo iných národností, a majú lepšie hospodárske výsledky. Vezmime si príklad ekonomického krízového štábu. Keď v ňom bude desať ekonómov mužov, ktorí sa budú zaoberať tým, ako počas pandémie nastaviť pravidlá, mužov, ktorí sú väčšinou sekundárni v starostlivosti o deti, urobia iný produkt, ako keď v ekonomickom štábe bude sedieť žena. Nie pol na pol, ale hoci dve, tri ženy, ktoré povedia, že ak stopneme škôlku, ženy nebudú vedieť pracovať z domu. Budú sa musieť starať o deti. Zrazu je súbor opatrení inkluzívnejší, lebo zapojí aj ženu.

Snažíte sa, aby bola vaša dcéra empatickejšia a vedela sa vcítiť do osudov iných ľudí?

Ja a súrodenci sme vyrastali s mamou, ktorá je detská neurologička. Od mala si pamätám, že sme naše hračky dávali do nemocnice. Mala som pocit, že všetci to tak robia a pýtala som sa aj kamarátov a kamarátok, čo posielajú do nemocnice. Je pre mňa preto úplne prirodzené posunúť ďalej oblečenie alebo poslať peniaze. Chcela by som, aby to vnímala aj Sára. Teraz bola pandémie, ale primerane jej veku a jej zvládaniu by som ju chcela brať so sebou, keď napríklad pôjdeme na detskú onkológiu, s ktorou spolupracujem. Nestráň ju tých vecí, lebo deti majú obrovskú kapacitu nasávať. Majú v sebe láskavosť, ktorú my občas hľadáme. Sú veľmi múdre bytosti a my ich niekedy extrémne podceňujeme.

Je podľa vás dôležité vysvetľovať deťom tieto veci?

Rozprávala som sa s viacerými rodičmi, ktorí majú telesne znevýhodnené deti, alebo deti s autizmom či rôznymi inakosťami. Hovoria, že napríklad na ihrisku sa pri pohľade na ich dieťa rovesníci pýtajú, čo je tomu chlapčekom alebo prečo je to dievčatko na vozičku. V snahe chrániť deti pred tým, podľa nich zlým alebo ťažkým, ich rodičia s dieťaťom odídu a nevysvetlia mu, čo je za tým. Nemyslím si, že toto je cesta. Dieťa to zvládne. Keď mu vysvetlíme, prečo sa to dievčatko hádže o zem, že nie je nevychované, ale funguje nejakým iným spôsobom, pochopí to. Spájať deti, ktoré sú iné, vystavovať ich tej inakosti, lebo ona tu je, to je podľa mňa dobrá cesta. Ak by som chcela, Sára by nemusela vedieť, že sú tu deti, ktoré vyrastajú úplne inak ako ona a budú mať úplne inú životnú cestu i keď nie preto, že si ju vybrali. Ale keď ju tomu vystavím, raz bude voči tomu možno chápacejšia a bude oveľa jednoduchšie nadväzovať dialóg.

Platí podľa vás, že každý človek je strojom vlastného šťastia?

Svet nám ukazuje, že to tak nie je. Je veľmi dôležité, kde a komu sa narodíme, a pripadá mi nepokorné povedať, že každý si je strojom vlastného šťastia. Áno, keď sme sa narodili dobre a máme rodičov, máme čo jesť, máme prácu a zázemie, základné sociálne väzby, vtedy sme strojcami a strojkyňami toho, ako sa postavíme k negatívite a ťažkým životným skúškam, ktoré sú nám dané. To je pravda. Ale to nie je byť strojom šťastia. To znamená byť strojom našej odpovede.

Aký je ideálny svet Veroniky Cifrovej-Ostrihoňovej?

Ideálny svet je pre mňa rovnejší ako ten súčasný, inkluzívnejší, rôznorodejší, taký, kde majú ženy a muži podobnú štartovaciu čiaru v rámci pracovnej sféry alebo spoločenského vnímania. Ideálny svet je taký, kde do toho, ako bude nám všetkým, zasahujú rôzne skupiny ľudí, a kde tí a tie, ktorí sú vo vysokých verejných funkciách, konzultujú a vnímajú svoje rozhodnutia v širšom kontexte, ako sa to deje teraz. Nechcem nikoho kritizovať, ale ja chcem vidieť svet trošku farebnejší, ako je dnes. Taký, kde budeme empatiu cítiť o niečo viac, kde budeme trošku viac nastavení na to, že sú tu ľudia, ktorým treba pomáhať. Alebo, nie ktorým treba pomáhať, to vyznieva nadnesene, ale s ktorými treba komunikovať.

Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita
foto: Kristiana Kóňa



Každý príbeh môže potrebovať druhú šancu

Môže sa to stať každému, doslova hocikomu z nás, že sa ocitneme v situácii, kedy potrebujeme pomoc. A nie všetci máme na to, aby sme to zvládli sami. Sú medzi nami aj takí, ktorým v krízových situáciách chýba finančná či rodinná podpora a práve tí sa môžu v ťažkých dňoch opierať o pomoc Charity. Charita sú však predovšetkým ľudia. „Ty rozhoduješ, koľkí postúpia...“, zaznieva vo vianočnom videu Charity. Zapoj sa aj ty do Zbierky na charitu a podpor ľudí v núdzi, aby postúpili k lepšiemu životu.

Pravý zmysel Vianoc

Na pódiu vo vianočnej kampani vystúpi muž, ktorý zažil život na ulici, žena, ktorá sa z lásky k deťom striasla závislosti a dve mladé dievčatá, ktoré spoznávajú svet tak akosi viac od zeme – z vozíčka, na ktorý sú pripútané už od mala. Na pódiu rozprávajú svoje príbehy, no v nich zaznievajú aj príbehy mnohých ďalších. Rovnako v istom bode svojho života stáli na pódiu ulice a čakali na pomoc. Napokon, všetci sme raz pomoc potrebovali, no nie všetci sme ju dostali. V Charite sa snažíme o to, aby tých, na ktorých sa zabúda, bolo čo najmenej.

„Možno nás nevidíš, možno nás nechceš vidieť. Sme tu, ale naše príbehy sú iné, ako ten tvoj.“

Oči pre núdznych a srdce pre pomoc

V Charite dostáva šancu každý, no koľkým dokážeme naozaj pomôcť, závisí často od toho, koľko príbehov sme ochotní vypočuť a koľko z nich postúpiť ďalej k možnosti dôstojného života.

Aj tvoj hlas rozhoduje.

ATILLA

Atilla na staré kolená takmer skončil na ulici. Pochádza z južného Slovenska, v Trnave hľadal a našiel pracovné príležitosti, vždy však býval na robotníckych ubytovniach, kde mal smolu na ľudí. Okrádali ho a nemal tak pocit bezpečia.

Atilla má zdravotné problémy, prekonal niekoľko mozgových príhod, no napriek tomu chcel vždy pracovať. Kontakt s ľuďmi a prácu má veľmi rád. Na charitu prišiel asi pred rokom hľadať pomoc v ťažkom životnom období. Bezdomovectvu sa vtedy vyhol len o chlp. Aj vďaka veľkej motivácii našť si prácu, služnosti, ktorá mu je vlastnou, a bezkonfliktnej povahe, je dnes súčasťou projektu Dostupné bývanie, ktorý vedie Trnavská arcidiecézna charita. Cez projekt získal nájomný byt na takmer dva roky. Svoju vďaku za túto pomoc nevie ani slovami opísať. Konečne má svoje bezpečné zázemie, dôstojné miesto pre život.


PETER

Peter pracuje s chlapcami zo sociálne slabších rodín. Miluje futbal a venuje mu všetok voľný čas. Chodí rozhodovať prípravné zápasy dorastu v Trnave. Vždy ho zaujímala kultúra, aj preto sa veľmi potešil príležitosti v trnavskom divadle, kde pracuje ako technik – kulisár. Má 63 rokov a poberá starobný dôchodok. No i keď prvé riadky jeho životného príbehu vyznievajú pozitívne, boli chvíle, kedy mu dlho nebolo do smiechu.

Vyrastal v detskom domove a keď ho ako už dospelý opustil, zostal odkázaný sám na seba. Vyučil sa za murára, absolvoval vojenskú službu a odpracoval takmer 14 rokov pre spoločnosť Pozemné stavby. Peter nikdy neholdoval alkoholu alebo drogám. S prácou si vždy našiel aj ubytovanie, a tak, napriek tomu, že nemá rodinné zázemie, mal vždy svoj domov. Pred tromi rokmi ho však situácia prinútila prespať v mestskej nocľahárni a reálne mu hrozilo, že skončí na ulici.

Vtedy našiel útočisko na charite v Trnave, v Centre pomoci človeku. Mohol sa tu najesť, osprchovať, vyprať si šaty, obliecť sa. Mal tu skrinku, do ktorej si odkladal hodnotné veci, aby ho v tvrdom prostredí ulice neokradli. Najmä tu však našiel podporu, pochopenie a povzbudenie od sociálnych pracovníčok charity. Aj vďaka tomu dokázal bojovať a jeho situácia sa zlepšila.

Od mesta získal sociálny byt a charita mu pomáha s jeho zariadením. „Som rád, že sa mi podarilo zlepšiť moju situáciu. Keď človek chce, dosiahne svoj cieľ, ale musí na tom tvrdo pracovať. Takmer tri roky som žil bez domova. Dnes som doslova vyšiel z jamy ľavovej,“ hovorí. Na život bez strechy nad hlavou sa mu spomína veľmi ťažko. Preto je šťastný, že dostal novú šancu.

Nikolka a Peťka

Z pohľadu dnešného sveta sú Nikolka a Peťka znevýhodnené. Celý svet totiž spoznávajú z invalidného vozíka. Avšak to, čo niekto môže na prvý pohľad vnímať ako bariéru, my na Charite berieme ako dar. Taký, ktorý ukazuje skutočnú hodnotu života.

Od svojho útleho detstva sú priateľky a ako všetci vieme, v priateľstve sa všetky príkoria znášajú o niečo ľahšie. Dve mladé dámy stretávajú každý deň s priateľským úsmevom na tvári v dennom stacionári, kde trávajú svoj voľný čas. Ako samé vravia, na Charite sú jeden kolektív, v ktorom sa všetci majú radi.

Život mladého človeka so zdravotným znevýhodnením je často spojený s hľadaním prijatia a priestoru na sebarealizáciu. Práve taký priestor pre nich vytvárame. Zmysluplné trávenie času, rozvoj zručností, tvorivé aktivity i kolektív priateľov – kompletný balík láskavej pomoci s apelom na prijímanie ľudí bez ohľadu na zdravotné komplikácie.

„Dnes je Petra nielen mojou dcérou, ale aj veľkou kamoškou zároveň. Úplne prehodila priority našej rodiny. Avšak začiatky neboli úplne jednoduché. Plač a obavy z toho, čo ma čaká. Spomínam si na pohľady okolia, ukazovanie prstom i šepkanie za chrbtom. Keď sme po prvýkrát navštívili liečebný pobyt, uvedomila som si, že v tom nie som sama. Vnímala som aj iné rodiny s podobnými problémami. Aj to mi pomohlo prijať situáciu taká, aká je,“ hovorí Petrina mama.

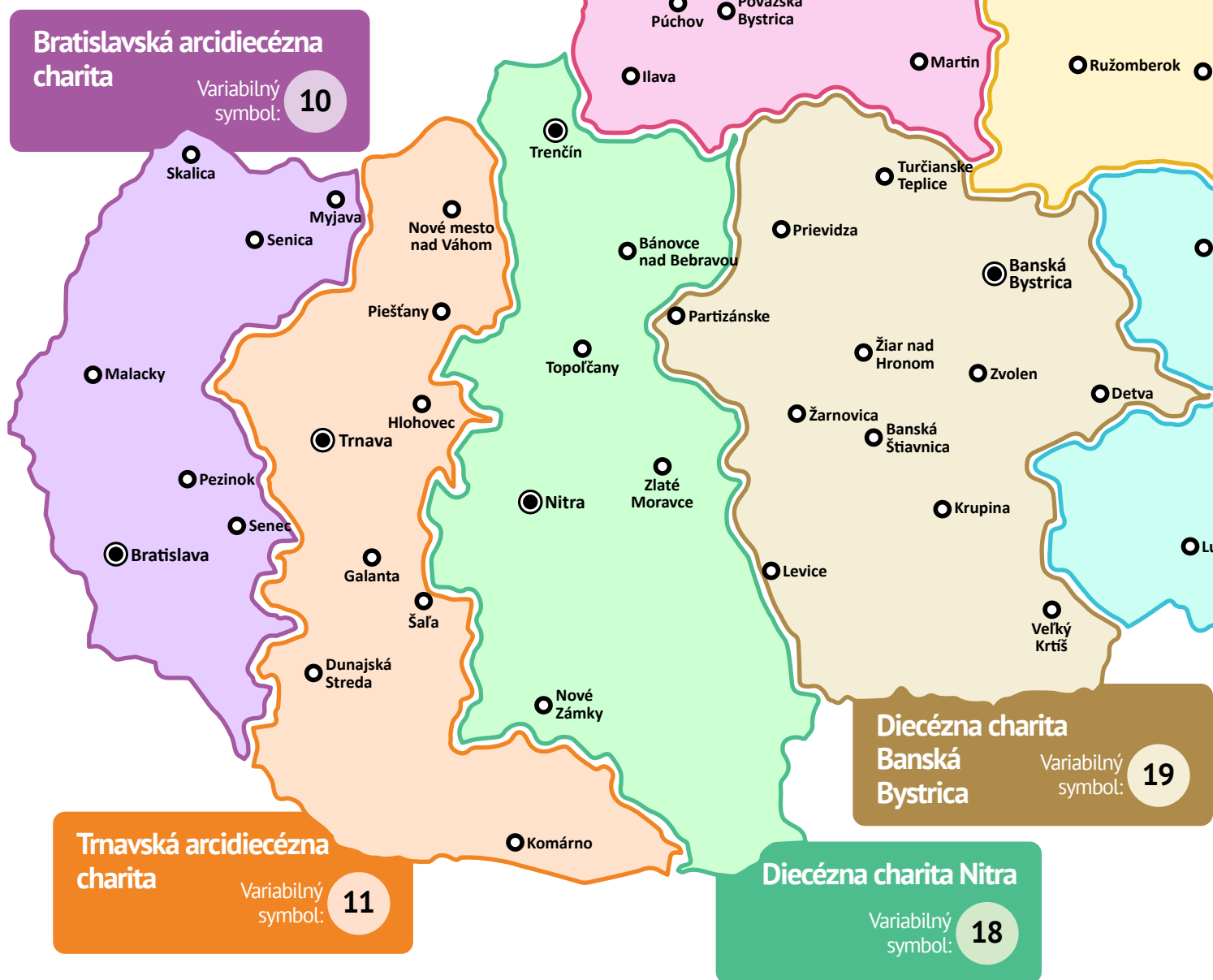
„Od útleho detstva som sa snažila Petru zaradiť do spoločnosti. Aby žila ako jej rovesníci. Po absolvovaní školy, ktorú Petra navštevovala, som rozmyšľala čo ďalej. A vtedy začal služby poskytovať Charitný dom sv. Štefana v Snine. Vznikol ako malý dar pre mňa, pre Petru, pre nás. Už niekoľko rokov je Petra súčasťou Charitného domu. A vidím, že Petra v zariadení našla druhú rodinu. Naozaj. Každý deň sa teší na kolektív, priateľov i aktivity, ktoré pre nich v zariadení vymýšľajú. Denne sa venujú deťom a ja som nad mieru spokojná, že vďaka Charite je moja veľká kamoška Petra šťastná.“

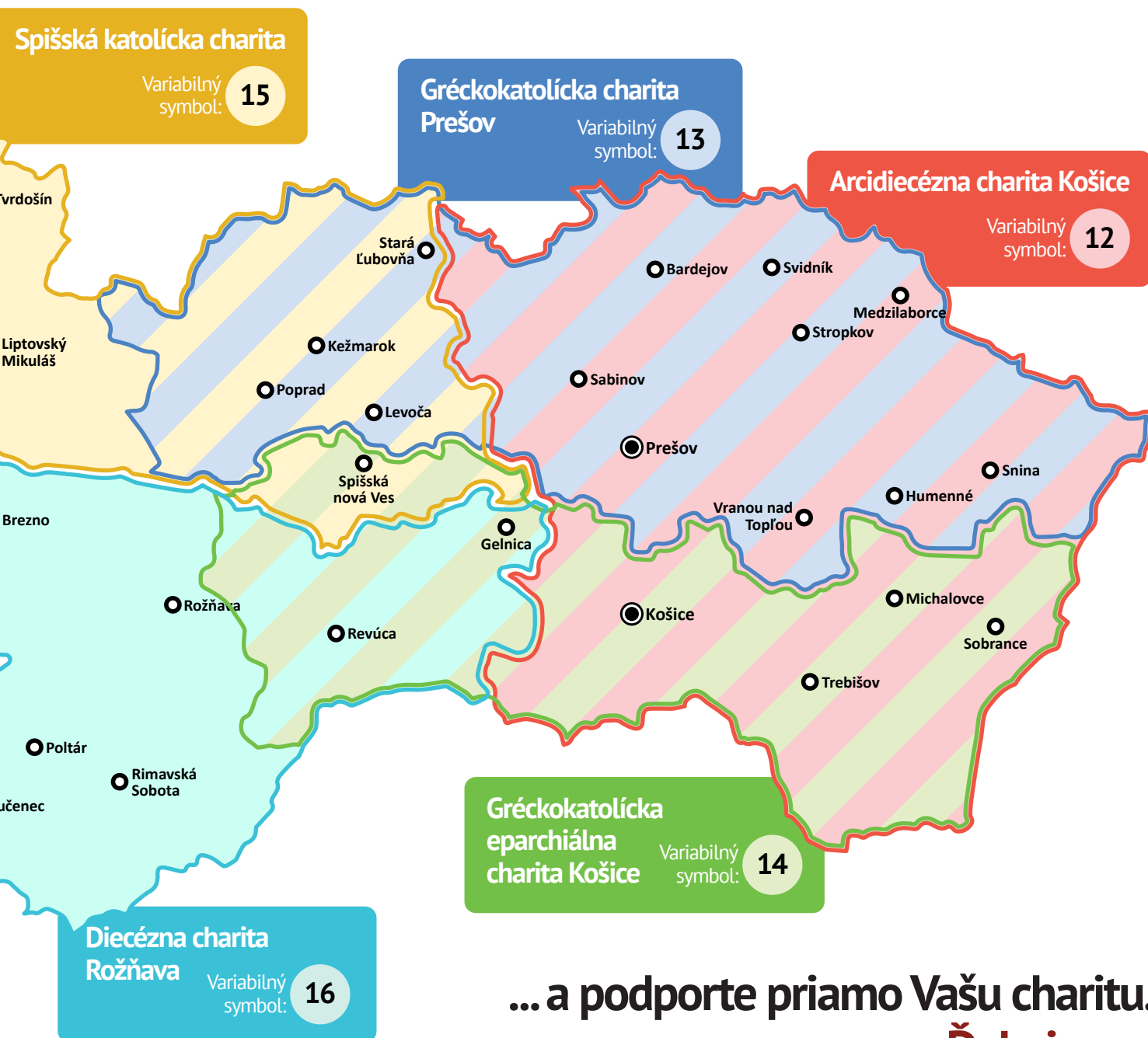


foto: Lukáš Hlubovič

Zbierka na Charitu

Pomôžte núdzným ľuďom
vo Vašom okolí...





Číslo účtu vo formáte IBAN:

SK18 1100 0000 0029 4411 6341

univerzálne číslo, rovnaké
pre celú Zbierku na Charitu

Variabilný symbol:



..

každá charita má vlastný
variabilný symbol



Z návštevy Sv. Otca Františka v Prešove

Jedným z významných dní tohto roka bol 14. september, kedy pápež František navštívil v Prešove gréckokatolíkov. V deň sviatku Povýšenia svätého a úctyhodného Kríža bola pred Mestskou športovou halou v Prešove slávená archijerejská svätá liturgia, ktorej predsedal Svätý Otec.

Už od polnoci boli otvorené brány pre pútnikov a o štvrtej hodine ráno začal duchovno-kultúrny program. Krátko pred desiatou hodinou dorazil Svätý Otec František a v papamobile pomaly prechádzal jednotlivými sektormi. V homílii pomenoval podstatu a úlohu kríža v živote veriaceho človeka. Hovoril o mučeníkoch kríža v ťažkých časoch. Koľko ľudí na Slovensku trpelo pre vieru, koľko z nich podali svojím životom svedectvo viery? Tieto slová pápeža Františka, jeho prítomnosť a celá liturgická slávnosť boli pre mňa darom, oslavou a potvrdením slobody vyznania, životaschopnosti a sily Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Potvrdením mojich koreňov a mojej identity.

Radosť, že môžem byť prítomná

Prežívala som s radosťou prítomnosť celého spoločenstva a spomínala na starých rodičov, ktorí v roku 1950 bránili svojho duchovného otca Ilkoviča, ktorého štátna bezpečnosť prišla odviesť z Fulianky. Mój starý otec a teta, vtedy 17-ročné dievča, a ľudia z dediny boli vzatí do väzenia. Vydržali statočne a nezlomne ako gréckokatolíci ďalších 18 rokov, až prišiel rok 1968.

Spomínala som na časy, kedy nás vo Fulianke v cerkvi pripravoval k sviatostiam o. Gabriel Stavrovský. Na časy, kedy som mala možnosť byť študentkou nadstavbového štúdia novozriadenej Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila Veľkého v Prešove, kde sme mali pani riaditeľku sestru baziliánku Mydlíkovú, ktorá nás s láskou a zodpovednosťou viedla štúdiom.

Spomínala som na časy štúdia na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte v Prešove, na najkrajšie časy. Na hodiny s o. Tóthom, ktorý rozprával o časoch v pracovnom tábore, na o. Dancáka, ktorý nás učil láske k slovu, a na ostatných profesorov, spolužiakov, na hodiny filozofie, gréčtiny, latinčiny, Starého a Nového Zákona.

Spomínala som na návštevu sv. otca Jána Pavla II. v roku 1995, kde sme boli so spolužiakmi dobrovoľníkmi. Spomínala som na časy v Izraeli, na Jeruzalem a Ein Karem a návštevu Jána Pavla II. v roku 2000 v Ein Karem, ktorej som bola účastná, pretože som pracovala na mieste, kde sa narodil Ján Krstiteľ, a s radosťou som mohla sledovať kroky pápeža v Izraeli. A každý deň som posielala vzdušné pozdravy domov a do Prešovskej cerkvi Jána Krstiteľa.

Myslela som aj na časy, kedy ma vладыka, vtedy exarcha Milan Chatur prijal do práce v novozriadenej Gréckokatolíckej exarchátnej charite, ktorá 1. septembra 2021 oslávila 20 rokov.



Byť blízko pri človeku

14. september bol požehnaný a jedinečný deň v spoločenstve pápeža Františka, všetkých našich gréckokatolíckych vладыkov, ostatných duchovných, mojich spolužiakov kňazov, mojich blízkych priateľov a množstva veriacich gréckokatolíkov. Bol to historický deň prežitý modlitbou, ďakovaním a radosťou. A ďalej prídu dni života, kedy budem pokračovať vo svojej práci v Gréckokatolíckej eparchiálnej charite v Košiciach. Táto práca nosí meno Byť blízko pri človeku a je naplnením lásky k blížnemu.

Anna Ivanková

Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice
foto: archív GrECHKE



Začína najväčšia potravinová zbierka, Charita prosí o podporu

Od 25. do 27. novembra stretnete v predajniach Tesco po celom Slovensku usmiatech zamestnancov a dobrovoľníkov Charity. Pomoc nikdy nebola ľahšia. Stačí sa pri nich zastaviť, odovzdať balíček ryže, cukru či múky a spravíte dobrý skutok veľkej hodnoty.

Darujte potraviny. Charita ich odovzdá núdznym

Slovenská katolícka charita v spolupráci s diecéznymi, arcidiecéznymi a eparchiálnymi charitami zbiera potraviny pre ľudí v núdzi v prevádzkach Tesco už 9. rok. Zbierka prebieha vždy pred Vianocami, aby nikto nebol ochudobnený o Božie dary štedrovečerného stola, a dopĺňa jedlo chudobným aj počas celej zimy.

Niektorí odovzdávajú plné košíky, iní po jednom či dvoch baleniach potravín. „Keď každý odovzdá, s čím sa dokáže podeliť, spoločne nazbierame ohromné množstvo darov. V minulých rokoch sme takto zakaždým odovzdali vyše 100 ton potravín a drogérie tým, ktorým chudoba nedovoľuje nakúpiť ani základné veci na prežitie. Cukor, olej, múka, konzerva či instantná polievka za pár centov niekomu inému rozžiari deň, a to je niečo nádherné, s čím by sme sa radi podelili,“ hovorí Erich Hulman, generálny sekretár SKCH.

Z rúk dobrovoľníkov dostane zákazník v dňoch zbierky leták so zoznamom potravín a drogérie, ktoré Charita potrebuje pre klientov. Môže sa poradiť, čo darovať, alebo aj porozprávať, pretože na prevádzkach budú dobrovoľníci, ktorí pracujú s núdznymi a poznajú už množstvo ľudských príbehov.

„Ak sa delíme s chudobnými, umožní nám to hlbšie pochopiť pravdu evanjelia,“ povedal pápež František pri príležitosti Dňa chudobných. Teraz môžeme preukázať, že vnímame odkaz Vianoc v štedrosti nielen pre svojich najbližších a vlastný štedrovečerný stôl, ale v širokom zmysle Ježišovho narodenia a lásky, ktorá nikoho nezavrhne, ale všetkých objíma.

Čo darovať:



Trvanlivé potraviny, ako sú ryža, cestoviny, strukoviny (fazuľa, hrach, šošovica), instantné polievky, konzervy, zaváraniny, paštéty, olej, ocot, cukor, med, lekvár, čaj, káva, detské príkrmy, detská výživa, puding, sušené ovocie, sušienky, sušené mlieko a i.

Drogériu ako pracie prášky, prostriedky na umývanie riadu a dezinfekciu, vrecia na odpad, šampón, sprchový gél, zubné kefkы a pasty, dámske vložky, hygienické vreckovky, toaletný papier, plienky, vlhčené obrúsky a i.



Komu pomôžete:

Ľuďom v núdzi, rodinám a jednotlivcom v náročnej životnej situácii, rodinám s deťmi s jedným rodičom, rodinám trpiacim chorobou niektorého člena, osamelým seniorom s nízkym príjmom, ľuďom bez vlastného domova

Viac informácií o zbierke nájdete na www.charitapomaha.sk. Zapojiť sa do zbierky je možné aj online na stránke Tesco.



Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita
foto: archív SKCH

Opatrovateľka. Veľká pomoc, ktorú si nemôže dovoliť každý

Sily odchádzajú, nabaľujú sa zdravotné problémy a starší človek sa už nevedie spoľahnúť sám na seba. V domoch či bytoch v susedstve každého z nás žije mnoho seniorov, ktorí by potrebovali pomoc opatrovateľky. Môžu si ju však dovoliť?



Jana Barancová pracuje ako opatrovatelka pre Trnavskú arcidiecéznu charitu. Každý deň prichádza do domácnosti za starými ľuďmi, ktorí sú nevládni, majú vážny zdravotný stav, a preto sa nedokážu o seba postarať. V takejto situácii je aj pani Zora, ktorá po úraze vôbec nevychádza z bytu. Pre pandémiu navyše stratila kontakt s kamarátkami zo susedstva, a tak je opatrovatelka Jana často jedinou osobou, s ktorou sa cez deň môže porozprávať.

Zraniteľní

Ranná šichta u Zorky trvá dve hodiny. Jana jej prinesie nákup, pomôže s hygienou, poupratuje a pozisťuje, čo má nové a ako sa jej darí. Zora aj teraz sedí vo svojom kresle a upíja si z teplého nápoja. Na policičke po jej pravej ruke stojí fotografia muža a vedľa nej je položená urna. „Je to môj syn Jožko.“ Život jej priniesol veľa bolesti. V mladom veku jej priamo pred očami zomrel manžel a obe dve deti v dospelosti tragicky zahynuli. Zostala tak sama. Seniori v podobnej životnej situácii, nevládni, a na väčšinu dňa odkázaní sami na seba, sú aj v známom prostredí veľmi zraniteľní. Stačí jeden nešťastný krok a môžu si vážne ublížiť. Zora po poslednom páde ležala celý víkend na posteli, až kým ju v pondelok ráno našla Janka. Bola v zúboženom stave, operácia a rehabilitácie jej však pomohli z najhoršieho.



Nedostatok lásky

Podľa Jany by mnohí seniori potrebovali opatrovatelku každý deň aj na dvanásť hodín. „Nehovoriac o tom, že si neporadia pri bežných činnostiach, veľmi im chýba komunikácia s niekým blízkym. Ich deti majú vlastný život, nestihajú sa im venovať. Viac ako na fyzické bolesti trápí týchto ľudí nedostatok lásky,“ hovorí. Ľudská prítomnosť a záujem o človeka pritom často dokážu zázraky. „Starala som sa napríklad o pani Anku, ktorá vôbec nevychádzala zo svojho bytu. Videla som, že by je to veľmi pomohlo, a tak sme začali s krátkymi prechádzkami. Najskôr trvali desať minút, z ktorých sme sa niekedy dopracovali až na sedem kilometrov denne. Vo výkladoch sme spolu obdivovali oblečenie, užívali si okolitý svet. Anka vyslovene potrebovala kontakt a tieto naše výlety jej dodali veľa sily.“

Nedokážu si ju zaplatiť

Kolko ľudí žije podobne ako pani Zora, uzavretých vo svojich bytoch a domoch? Pokiaľ si nehládajú sociálnu službu, spoločnosť o nich často nemá ani potuchy. Mnohí z nich by pritom opatrovatelku privítali, no nemôžu si ju dovoliť. Slovenský sociálny systém zvyhodňuje v tomto smere ľudí, ktorí žijú v mestách pred tými, ktorí žijú v obciach. Len málokteré obce totiž na opatrovateľskú službu svojim občanom prispievajú, i keď zákon hovorí, že by tak mali urobiť. Mestá, napríklad aj Trnava, si túto

povinnosť plnia podstatne lepšie. Bez príspevku od obce či mesta alebo bez účasti v projektoch financovaných z európskych fondov, ktoré vypisuje vždy na istý čas ministerstvo, by seniora jedna hodina opatrovateľskej starostlivosti stála takmer 9 eur. S podporou zo spomínaných zdrojov je to menej ako polovica. Adriana Krajčovičová, vedúca opatrovateľskej služby Trnavskej arcidiecéznej charity hovorí, že jej často volajú záujemcovia z okolitých obcí, ktorí potrebujú pomoc opatrovatelky. „Keď im však poviem, kolko by ich pri zohľadnení ich podmienok služba stála, zhodnotia, že takú sumu nedokážu zaplatiť.“ Za pozitívnymi prípadmi pritom nemusíme chodiť ďaleko. Napríklad v susednom Česku dostane odkázaný občan príspevok na sociálnu službu a sám sa môže rozhodnúť pre tú, ktorá mu najviac vyhovuje. „U nás je finančne menej náročné, keď odkázaný človek ide do domu sociálnych služieb, na ktoré mu prispieva samosprávny kraj a zostatok si dofinancuje z dôchodku. Tam je však zase otázkou, ako dlho bude čakať na voľné miesto,“ ozrejmjuje Adriana Krajčovičová.

Prečo opatrujú?

A čo záujem o prácu opatrovateliek? Ich výplata sa na Slovensku začína na minimálnej mzde a dvíha sa s počtom odpracovaných rokov. „Keby tu opatrovatelky nedržala rodina a mali by jazykové znalosti a ambície, určite by odišli za hranice. Nie je žiadnym tajomstvom, že napríklad v Rakúsku dostanú minimálne dvakrát toľko,“ hovorí Adriana Krajčovičová. Najväčšou motiváciou pri rozhodovaní pre prácu opatrovatelky tak zostáva najmä osobné presvedčenie. A práve tak to bolo aj v prípade Jany Barancovej. „Pri všetkom, čo žena v tomto povolaní zažíva, by bolo jednoduchšie nájsť si lepšie platenú prácu, napríklad za pokladňou. Sama som však doopatrovala môjho otca a mamu a vtedy vo mne dozrelo rozhodnutie, že chcem v tomto poslaní pokračovať. V mojej práci vidím, že ľudia, o ktorých sa starám, sú aspoň na chvíľu šťastní. A to je pre mňa veľké zadostučinenie.“



Služby domácej starostlivosti

Súčasťou služieb Slovenskej katolíckej charity a diecéznych a arcidiecéznych charít je požičiavanie zdravotníckych pomôcok (invalidné vozíky, barle, polohovateľné postele a i.), domáca opatrovateľská služba a domáca ošetrovateľská služba (ADOS), ktorá je poskytovaná chorým a seniorom priamo v ich domácnostiach. Viac informácií nájdete na charita.sk a webových stránkach diecéznych a arcidiecéznych charít.

Darina Kvetanová
Trnavská arcidiecézna charita
foto: TACH



Pre rodinu pána Dušana s dvomi deťmi sme zakúpili kombinovaný kuchynský sporák, aby si mohli pripravovať teplú stravu.

Pomoc ľuďom v núdzi cez Nadáciu EPH

Vďaka finančnej podpore od Nadácie EPH sa nám darí pomáhať ďalším rodinám a jednotlivcom v núdzi. Nadácia vyčlenila 10 000 eur pre každú arcidiecéznu charitu a už niekoľko rokov nám takýmto spôsobom pomáha plniť spoločný cieľ – pomôcť ľuďom v akútnej nepriaznivej situácii. Rodiny a jednotlivcov v núdzi sme mohli aj tento rok obdarovať vecami, ktoré naozaj – a niekedy až zúfalo potrebovali. Často to boli lieky, zdravotné pomôcky, spotrebiče, nábytok alebo potraviny.

V Gréckokatolíckej charite Prešov prebieha vďaka spolupráci s Nadáciou EPH už tretí rok projekt s názvom „Priama materiálna a potravinová pomoc ľuďom v núdzi“. Farské charity a spolupracujúce charitné organizácie identifikujú na základe práce v teréne alebo žiadostí prípady sociálnej núdze a hľadajú ideálny a citlivý spôsob, ako im pomôcť. S klientmi ostávajú v kontakte aj dlhodobejšie a sprevádzajú ich aj naďalej prostredníctvom dobrovoľníckej alebo charitnej pomoci.

Za 3 roky fungovania projektu si takto polepšilo 105 rodín v núdzi. Prinášame vám ich svedectvá.

O hlade vždy na konci mesiaca

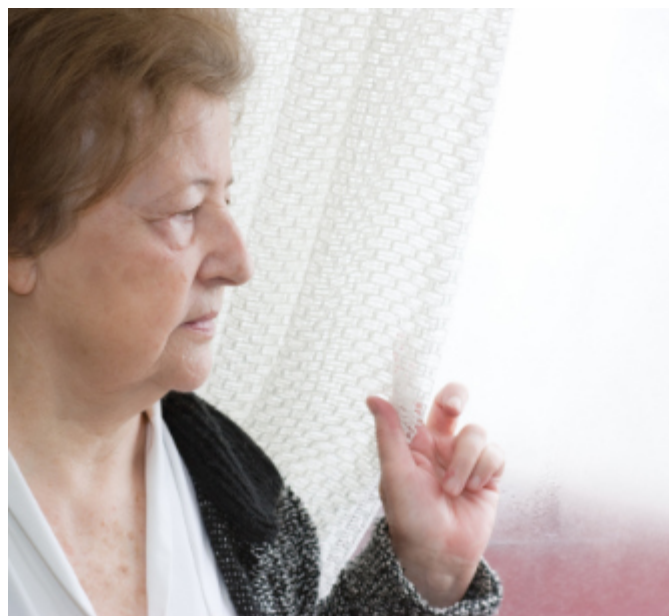
„Volám sa Adriana, mám 47 rokov. Som slobodná, bezdetná, bez súrodencov. Mám množstvo diagnóz: cukrovku od 3 rokov veku, celiakiu, potravinovú intoleranciu, kožné problémy, krátkozrakosť, problémy so srdcom a štítnou žľazou, okrem toho ma trápi trávenie a neurologické problémy. Prekonala som aj viacero operačných zákrokov. Bývam v rodinnom dome, ktorý je v predaji. Obývala som ho spolu s rodičmi, no rodičia pred štyrmi rokmi zomreli. Nakupovanie je pre mňa zložitá pre diabetickú, celiaktickú diétu a potravinovú intoleranciu, pretože musím kontrolovať každú jednu zložku na výrobkoch. Žije sa mi finančne veľmi ťažko.“

Dôchodok, ktorý dostáva, nestačil pani Adriane na obdobie celého mesiaca. Často nemala na potraviny a iné výdaje, a to vždy ku koncu mesiaca. Vďaka sociálnym kupónom, ktoré získava od Charity, dnes už nestráda a môže si nakúpiť aj jedlo, ktoré je pre ňu vhodné a nespôsobuje jej zdravotné ťažkosti.

Zo samoty do spoločenstva

Júlia pochádza z troch súrodencov. Jej rodičia už zomreli, s bratmi nie je v kontakte. Žije v dvojizbovom byte sama, slobodná a bezdetná. Niekoľko rokov pracovala v reštauráciách na pozícii kuchárky alebo pomocnej kuchárky. Pre zhoršenie svojho zdravotného stavu musela svoje zamestnanie však zanechať. Už dlhodobo je na čiastočnom invalidnom dôchodku a nedarí sa jej nájsť vhodnú prácu. Po tom, čo jej zomrela mama, prežívala veľký smútok a depresiu. Ako priznáva, nemala nikoho, kto by ju povzbudil a pomohol jej.

Dnes je Júlia prijímateľkou sociálnych služieb v Dome sv. Júdu Tadeáša v Humennom, ktoré patrí pod Gréckokatolícku charitu Prešov. Odkedy navštevuje tento denný stacionár, kde si našla nových priateľov, zlepšil sa jej zdravotný stav, lepšie znáša mamin odchod, je veselšia a necíti sa opustená. Jej ekonomickú situáciu zlepšujú sociálne poukážky na potraviny.



Ilustračné foto: Canva

Korona im vzala manžela alebo manželku

Kvôli pandémie prišli viacerí o prácu, no niektorých zastihla ešte omnoho väčšia strata. Osobitne sme boli dotknutí najmä dvoma príbehmi rodín, ktoré v covidovom období prišli o jedného z rodičov, živiteľov rodiny a so školopovinnými deťmi zostala matka a samotný otec. „Pre rodinu pána Dušana s dvomi deťmi sme zakúpili kombinovaný kuchynský sporák, aby si mohli pripravovať teplú stravu. Dcére v rodine pani Heleny sme zakúpili bicykel, ktorý mohla využiť aj počas detského letného tábora, uhradeného rovnako zo zdrojov projektu,“ vysvetľuje pracovníčka prešovskej charity. Pani Helenka sa kvôli starostlivosti o deti v ťažkej situácii vzdala práce. Ťažké obdobie sa jej darí zvládnuť aj vďaka potravinovej pomoci a podpore dobrých ľudí.



Dcére v rodine pani Heleny sme zakúpili bicykel, ktorý mohla využiť aj počas detského letného tábora.

Pripútaná na vozíku

„Odmalička trpím viacerými alergiami a chorobami, ktoré mi viac či menej bránia plnohodnotne sa zapojiť do normálneho života. Rodičia, ktorí sa o mňa starali, žiaľ, už zomreli a keďže nemám súrodencov, zostala som sama bez pomoci. K mojim diagnózam sa pridala strata stability a časom som zostala pripútaná na invalidný vozík. Prešla som mnohými vyšetreniami, ale doteraz mi nevedia povedať, prečo sa nemôžem postaviť na nohy. Pokiaľ nenájdu príčinu a neurčia mi diagnózu, ja nemôžem požiadať o invalidný dôchodok. Po zaplatení všetkých poplatkov a účtov, zakúpení liekov, ktoré potrebujem, mi na stravu zostane pár eur.“

Aj pani Anna cíti dnes podporu Charity a získava pomoc, kedy ju najviac potrebuje.



Nadácia EPH bola založená 30. októbra 2014 spoločnosťou Energetický a priemyslový holding, a. s., ktorá ju vníma ako účinný nástroj na podporu a rozvoj občianskej spoločnosti, ako možnosť pomôcť ľuďom v ťažších životných situáciách a zároveň ako priestor na spoluprácu a partnerstvá pri zmysluplných projektoch. Spoluprácu s Nadáciou EPH rozvíjame od polovice roka 2016.



Mária Rajňáková
Gréckokatolícka charita Prešov
foto: archív GKCHPo, Canva

„V zahraničí som raz videl pekný obraz: kríž, na ktorom bol Kristus bez rúk. Pod Ním bol nápis: „Mojimi rukami ste vy.““



Riaditeľ Spišskej charity má Dobré srdce



Je rodený Kežmarčan, ktorého kroky smerovali z gymnázia okľukou cez tri vysoké školy až do vedenia charity. Napriek veľkej túžbe z detských čias - byť zámočníkom a gazdovať, napriek tomu, že mu v mladosti ani vo sne nenapadlo, že komunizmus sa raz skončí a Slovákom sa otvoria nové príležitosti, už vyše 10 rokov pôsobí na pozícii riaditeľa Spišskej katolíckej charity. V septembri bol ocenený národnou cenou Dobré srdce v kategórii Manažér v sociálnych službách. PhDr. Ing. Pavol Vilček.

Čím ste chceli byť ako malý chlapec?

Mal som víziu, že keď skončím školu, budem robiť už nie zámočníka, ale nejakého technika. Musím priznať, že všetky moje detské sny Pán Boh splnil vo veľmi ranom veku, takže som potom mohol ísť pracovať medzi bezdomovcami. Rodičia to znášali veľmi ťažko, lebo práca technika údržby bola vtedy vážená. Mal som auto, ktoré som prepísal na jedného bezdomovca, dom, ktorý som prepísal zase na brata a vybral som si na nejaký čas cestu dobrovoľnej nezamestnanosti. S partiou sme chodievali na túry po Tatrách a pomáhali sme rôznym ľuďom. Takto som sa dostal aj ku práci s bezdomovcami v Žakovciach. Keďže tu bolo bezdomovcov málo, na začiatku nebolo potrebné zamestnať pracovníka s bezdomovcami, pracoval som teda ako dobrovoľník. Mrzí ma, že dobrovoľnícka práca je u nás na Slovensku nedocenená, ja som ju vykonával na 110%. Neskôr, aby som neказil štatistiky Úradu práce, začal som pracovať aspoň na verejnoprospešných prácach.

Ako ste sa dostali ku charite?

S manželkou máme 4 deti, troch chlapcov a jednu princeznú. Keď mala naša dcéra 3 roky, veľmi ochorela. Po týždni v horúčkach, keď nám už ani nejedla, nás lekárka poslala na chirurgiu, kde jej zistili rozsiahly zápal slepého čreva. Po niekoľkých hodinách operácie som prežíval obrovský smútok, až zúfalstvo, tak som vzal synov do kláštora, kde som sa modlil v kaplnke. Vtedy som zložil Panne Márii sľub, že keď operácia dopadne dobre a naša dcérka Mária sa uzdraví, pri prvej príležitosti budem pracovať v cirkvi. Hoci som si nevedel celkom predstaviť, čo ešte by sa v rámci cirkvi dalo urobiť, nakoľko v Žakovciach sme už otvorili domov sociálnych služieb pre telesne postihnutých aj zariadenie pre týrané ženy, ktoré som viedol. Po čase si ma zavolať vtedajší biskup František Tondra, či by som prevzal Spišskú katolícku charitu. Priznám sa, že v 90. rokoch sme spolu s Marošom Kuffom aj mali zámer pôsobiť pod charitou, ale vtedajší riaditeľ charity mal podmienky, ktoré sme nedokázali prijať. Takže po tejto skúsenosti som bol k ponuke otca biskupa trochu skeptický. Práve vtedy som si spomenul na sľub, ktorý som dal v kaplnke Panne Márii, a tak som funkciu riaditeľa zobral.

„Mal som auto, ktoré som prepísal na jedného bezdomovca, dom, ktorý som prepísal zase na brata a vybral som si na nejaký čas cestu dobrovoľnej nezamestnanosti. S partiou sme chodievali na túry po Tatrách a pomáhali sme rôznym ľuďom.“

Každý z nás má vo svojej práci činnosti, ktoré sú jeho obľúbené, vykonáva ich rád a s ľahkosťou, a potom také, ktoré sú obľúbené menej, odkladá ich a do ktorých sa často musí nútiť. Ktoré sú tie vaše? Priznám sa, že som vždy mal bližšie k ľuďom, nikdy som nechcel robiť úradníka, nechcel som sedieť v kancelárii za písacím strojom. To mi asi aj čiastočne ostalo. A čo ma naozaj baví? Rád sa pohybujem medzi ľuďmi a pomáham. Rád trávim čas medzi ľuďmi v zariadeniach, riešim konkrétne prípady, problémy, posúvam túto službu vpred. Najťažšie je pre mňa pozeráť sa na človeka, ktorému už nedokážeme pomôcť. Napríklad, ak sme kvôli plnej kapacite v zariadení nemohli prijať nového človeka a potom som sa dozvedel, že mu potrebnú službu nikto neposkytol a ten človek zomrel. Lebo hoci Spišská katolícka charita je najväčšou charitou na Slovensku, aj tak veľká časť ľudí túto našu pomoc nedostane. V zahraničí som raz videl pekný obraz: kríž, na ktorom bol Kristus bez rúk. Pod Ním bol nápis: „Mojimi rukami ste vy.“ Charita by mala byť Kristovými rukami. A cez charitu by mali ľudia, ktorí neveria, ľudia, ktorí veria a aj slabí vo viere zažiť Kristovu prítomnosť. Preto bolo pre mňa vždy najťažšie nepomôcť. Ale v pokore si musím priznať, že jednoducho nie vždy sme schopní pomôcť.

Skúsme sa presunúť k Národnej cene Dobré srdce. Vyhrali ste v kategórii Manažér v sociálnych službách. Vedeli ste o nominácii?

Niekedy v máji som svojmu tímu navrhol, aby nominovali niekoho od nás, dokonca viacerých. Ale napokon mi po jednej porade oznámili, že nominovali mňa. Neveril som, že by som vôbec mohol vyhrať, najmä v mojej kategórii Manažér v sociálnych službách. Ocenenie vnímam skôr ako ocenenie za službu manažérom v charite, ani nie tak službu samotným núdznym. Lebo s týmito som v kontakte omnoho viac ako s núdnymi.

Prečo myslíte, že práve vaša práca bola ocenená?

Myslím si, že to nebolo zaslúžené ocenenie. Jednak preto, že väčšina ocenených pracuje so seniormi. Bol som asi jediný, ktorý mal počas prezentácie fotky zo zariadenia z detského centra. Myslím si, že to vyvolalo úplne iné emócie. A po druhé, som aktívny v boji za rodinu, populárny som skôr v regiónoch než vo veľkých mestách, preto som nepredpokladal, že by som mohol byť ocenený.

Aké sú úskalia manažmentu neziskovej organizácie?

Úskalí je veľa. Najťažšie je nájsť dobrých ľudí, teda ľudí ochotných obetovať sa a slúžiť. Sociálnu oblasť nikdy nezaplatíme. Európa je teraz bohatá, ale aj v Biblii sa píše: „Chudobných máte vždy medzi sebou...“ (Mk 14:7) Ale nie kvôli trestu pre tých biednych, je to skôr priestor pre nás konať dobro. Dnes čoraz viac riešime seba a nie tých druhých okolo nás, ktorých nám Pán Boh prináša do cesty, aby sme im poslúžili a pomohli. Žijeme v dobe, kde zakopávame svoje talenty. Staráme sa o prírodu, o zvieratá – staviame im útulky... Ale pre toho, kto sa snaží pomôcť ľuďom, nemáme ani finančné prostriedky, ani dobrovoľníkov, ani materiálne zabezpečenie. A potom je tu štát, ktorý chce stále oveľa viac. Mám na mysli kontroly, byrokráciu, administratívnu stránku. My máme napríklad

predpisy prísnejšie ako v hoteloch. Na Slovensku nemáme problém nasýtiť chudobných, problémom je nasýtiť tento štát. Myslím si, že toto je najväčší problém manažérov na Slovensku – splniť všetky povinnosti, ktoré štát ukladá. Často úplne nezmyselné, ktoré sú tu len preto, aby si tí mocní mohli nechať svoju funkciu.



Aká je vízia, ktorú by ste chceli v charite zaviesť?

Chcel by som, aby Spišská katolícka charita dokázala pomôcť každému núdznemu, ktorý požiada o pomoc.

Je z hľadiska manažmentu niečo, čo by ste tu na charite chceli implementovať?

Možnosti sú rôzne, vždy je to o správnom vyvážení kompetencií medzi diecéznym riaditeľom a manažermi. Snažím sa nájsť zlatý stred v tom, aby som na jednej strane neobmedzoval manažérov zariadení priveľmi, no na druhej strane vnímam, že ak im dám príliš veľkú slobodu, chýba im smerovanie.

Čo vidíte ako najsilnejšiu a najslabšiu stránku Spišskej katolíckej charity?

Najsilnejšou stránkou sú ľudia, ktorí pracujú na charite. Najslabšou sú zase ľudia, pretože si myslím, že najmä v oblasti dobrovoľníctva máme obrovské rezervy. Chcel by som dať oveľa väčšiemu množstvu ľudí priestor na to, aby konali dobro. Charita nemá byť len zamestnávateľom, má k službe pozývať ďalších a ďalších ľudí, aby pomáhali. Nemusi to byť len prostredníctvom Spišskej katolíckej charity. Pointou je, aby sme núdzneho neobišli so zatvorenými očami, aby sme nevzhliadali len k nebu a prehliadali všetkých núdných, v ktorých je zvláštnym spôsobom sprítomnený Kristus.

Katarína Havrilová
Spišská katolícka charita
foto: archív SpKCH



Tím projektu Dostupné bývanie

Byty pre ľudí, ktorým hrozí bezdomovectvo

Charita v rôznych miestach na Slovensku spúšťa hneď niekoľko projektov s prvkami housing first a v nasledujúcich mesiacoch zabezpečí byty pre ľudí bez domova alebo pre tých, ktorým reálne hrozí, že skončia na ulici. Inovatívny model riešenia bezdomovectva pôvodom zo Škandinávie a New Yorku tvrdí, že to najdôležitejšie, čím môžeme pomôcť, je dať ľuďom domov.

Keď človek nemá domov, prichádza nielen o strechu nad hlavou, ale aj o osobné súkromie, bezpečie a miesto na regenerovanie duševných a fyzických síl. Na ulici čelí výkyvom počasia, zime, dažďu alebo horúčave, je stále v strehu, nemá, kam odložiť osobné veci, trpí nedostatkom spánku, sociálnym vylúčením. Má značne podlomené zdravie, nedostatočnú výživu a je viac ohrozený rizikom napadnutia alebo krádeže, v prípade žien aj znásilnenia. Bez domova a bez pomoci jednoducho nedokáže čeliť situácii, v ktorej sa ocitol.

Služby charity pre ľudí bez domova

Charita na Slovensku vedie niekoľko zariadení pre ľudí bez domova. Nájdete medzi nimi útulky, nocľahárne, denné nízkoprahové centrá, sociálne šatníky a špecializované poradenské centrá, kde ľudia bez domova dostávajú prístup k základným ľudským potrebám. Majú tu sprchu, práčku, posteľ, jedlo a dostáva sa im milého slova a záujmu, aby vedeli, že aj oni sú stále ľudia a majú svoju hodnotu. Naši pracovníci im poskytujú sociálne poradenstvo, prípadne základné ošetrovanie, pomoc s riešením dôchodku, rekvalifikácie a nájdením práce.

Ak klient bez vlastného domova spĺňa vekové či iné podmienky, v Charite môže získať aj stabilný domov v niektorom z ubytovacích zariadení, ako je domov sociálnych služieb pre seniorov či domov na polceste.

Dnes vďaka novým projektom financovaným z európskych fondov Charita sprostredkováva aj prenájom bytu pre človeka v núdzi. Zvyčajne ide o pomoc celým rodinám alebo matkám s deťmi, ktoré aktuálne využívajú iné podporné zariadenia, napríklad azylové domy, a teda nemajú vlastný domov.

Housing first bývanie ako prve využíva bývanie skor ako východisko nez ako cieľ pri riešení otázky ľudí bez domova.
(zdroj: ludia bez domovanitra.sk).

Tri projekty a spolu 29 bytov

Trnavská arcidiecézna charita odovzdá v projekte Dostupné bývanie desať bytov pre ľudí ohrozených bezdomovectvom. Do nájomných bytov sa v Trnave už v septembri nasťahovali prví ľudia v núdzi. Arcidiecézna charita Košice poskytne bezpečný domov štrnástim rodinám alebo jednotlivcom v projekte Bývaj s charitou a projekt Diecéznej charity Nitra Bývanie ako prvé hľadá päť bytov a ich nových obyvateľov.

Petra (meno je zmenené) je matkou troch detí, ktorá ušla pred manželom, ktorý ju psychicky aj fyzicky týral. Tri roky býva v krízovom centre Arcidiecéznej charity Košice a už čoskoro sa presťahuje do bytu v rámci projektu Bývaj s charitou. Hoci si pomoc Charity cení, chýba jej súkromie. V krízovom centre bývala spolu s najmladším synom na izbe so spolubývajúcou a nemôže prijímať návštevy. Byt bude pre ňu veľkou zmenou a možnosťou postaviť sa opäť na nohy. Platiť bude energie, zvyšok nájomu hradí Charita. Zvýhodnenie nájomu je nastavené na dobu niekoľkých mesiacov, čo dáva Petre priestor na získanie finančnej istoty a odpútanie sa od sociálnej pomoci.

Ďalšími klientmi charít, ktorým budú poskytované nájomné byty, sú jednotlivci, ktorí stratili prácu a nedokážu si zaplatiť ubytovňu, rodičia s deťmi v nepriaznivej finančnej situácii alebo senior so zdravotnými problémami a nízkym dôchodkom. Môžu to byť aj ľudia bez domova, s ktorými má Charita dobrú skúsenosť a preukazujú motiváciu zmeniť svoju situáciu, no potrebujú bývanie, aby mohli zmeniť svoj životný štýl.

**„Keď chceš pomôcť
chudobnému, pomôž mu
najprv ako človeku, potom
ako chudobnému.“
(Matka Tereza)**

Zaradených uchádzačov o byt sprevádzajú po celú dobu trvania projektu pracovníci Charity vrátane psychológa, sociálneho pracovníka a asistenta bývania. Pomôžu núdzným zbaviť sa dlhových problémov a v konečnom dôsledku nájsť si prácu či vybaviť invalidný dôchodok. Psychológ im pomôže riešiť dlhodobé nahromadené problémy a v konečnom dôsledku nájdete ako zamestnanca Charity a člena projektu ženu, ktorá si v minulosti prešla podobnou nepriaznivou situáciou. Úspešne ju prekonala a dnes je v tíme oporou pre klienta, ktorý zažíva obdobné ťažké chvíle.



Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita
foto: archív TACH

Zariadenia a služby diecéznych a arcidiecéznych charít pre ľudí bez domova:

Bratislavská arcidiecézna charita

Centrum solidarity, Bratislava

Trnavská arcidiecézna charita

Nízkoprahové denné centrum, Trnava

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, Piešťany

Terénna sociálna služba krízovej intervencie – Streetwork

Hlinený dukát

Arcidiecézna charita Košice

Charitný dom sv. Alžbety, Košice

Útulok Emauzy, Košice

Krízové centrum pre matky s deťmi, Košická Nová Ves

Charitný dom pre mládež, Vranov nad Topľou

Gréckokatolícka charita Prešov

Nízkoprahové denné centrum, Prešov

Útulok Archa, Prešov

Nocľaháreň Effeta, Prešov

Pouličný časopis Cesta

Diecézna charita Nitra

Dom charity sv. Rafaela (nocľaháreň a nízkoprahové denné centrum), Nitra

Diecézna charita Žilina

Dom charity sv. Vincenta, Žilina

Dom charity sv. Gianni, Čadca

Dom charity sv. Krištofa, Martin

Hlinený dukát

Spišská katolícka charita

Dom Charitas sv. Damiána de Veuster, Spišské Vlachy

Dom Charitas sv. Jozefa, Spišská Nová Ves

Dom Charitas sv. Kláry, Liptovský Mikuláš

Dom Charitas Božej prozreteľnosti, Liptovský Mikuláš

Dom Charitas Sv. Dominika Savia, Spišská Vlachy

Diecézna charita Banská Bystrica

Dom pre núdznych, Banská Bystrica

Diecézna charita Rožňava

Nízkoprahové denné centrum, Rožňava

Útulok, Rožňava

Nocľaháreň, Rožňava

Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice

Útulok Dom sv. Lazára

Našli ho na autobusovej zastávke

Gregorov osobný príbeh je príkladom, prečo neodsudzovať ľudí, pokiaľ nevieme, čo ich priviedlo do situácie, v ktorej sa ocitli. Aj medzi ľuďmi bez domova sú obeť, ktorým sa nedostalo pomoci.

Na Gregora, ktorý doslova býval na autobusovej zastávke, nás upozornili v januári tohto roku. Našli ho v Česku, v ľahkom oblečení, ktoré nezodpovedalo ročnému obdobiu, a s minimom jedla, ktoré mu doniesli ľudia z okolia. Nemal pri sebe žiadne osobné veci, peniaze ani doklady. Nemal ani štátne občianstvo a už vôbec nie trvalý pobyt a zdravotné poistenie.

Po návrate na Slovensko sme zistili, že môže ísť o obeť obchodovania s ľuďmi. Gregora sme zaradili do programu pomoci a ochrany obetí, kde získal bezpečné ubytovanie, zdravotnú starostlivosť a boli mu zabezpečené základné životné potreby. S našou pomocou nadobudol štátne občianstvo, občiansky preukaz, zdravotné poistenie a dôchodok. Pomohli sme mu získať načúvací prístroj, vďaka ktorému lepšie komunikoval. Bol zaradený do pracovnej terapie, prospieval a našim pracovníkom sa dokonca podarilo spojiť ho s rodinou, ktorú nevidel vyše 40 rokov.

„Boli sme svedkami veľmi dojímavého stretnutia s jeho sestrou, a to bolo niečo krásne a myslím, že aj výrazne pomohlo v procese Gregorovho uzdravovania z toho, čím si prešiel,“ hovorí Jana Ursiny, manažérka projektu STOP obchodovaniu s ľuďmi. Navzdory vysokému veku – mal vyše 70 rokov, Gregor rád pracoval a napriek tomu, čo sa mu stalo, dobrú náladu priam rozdával. Práca ho liečila, pomáhala mu zabudnúť na ťažkosti z minulosti a zlé zaobchádzanie počas vykorisťovania. Dnes už žije v zariadení, kde môže dôstojne prežiť jeseň života.



foto: Daniel Kall

Ak máte podozrenie na trestný čin obchodovania s ľuďmi, alebo potrebujete pomoc, získate ju na bezplatnej linke pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. Viac informácií nájdete na www.obchodsludmi.sk.

Po tom, čo zažila, už nikdy nebude veriť mužom

Obchodník s ľuďmi predstiera k žene romantický vzťah alebo ju láka na ponuku dobrej práce. Po prevoze do zahraničia alebo mimo domova jej však vezme doklady a vyhružkami a fyzickým násilím ju prinúti k prostitúcii.



foto: Anton Frič

Gregor a Dáša sú klienti, ktorým sme pomohli vďaka programu pomoci a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, ktorého gestorom je Ministerstvo vnútra SR a realizátorom Slovenská katolícka charita v rámci projektu STOP obchodovaniu s ľuďmi. Hlavnými partnermi Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 sú MV SR a Slovak Telekom a.s.

„Veľmi ma trápí, že chlapi – cudzí chlapi zneužívali moje telo. Aj keď mi srdce krvácalo, musela som sa usmievať. Skutočne som veľmi túžila žiť, aj keď som bola utrápená a na pokraji smrti. Každú chvíľu sa ma zmocňoval strach, rozčuľovalo ma toľko vecí a ľudí a mala som pocity menejcennosti. Aj keď som nechcela poskytovať služby na ceste, musela som, nevedela som sa pred ním brániť.“

Predtým som bola veselá dievča, mala som plány, predstavy o živote. Túžila som po rodine, manželovi, deťoch... Teraz neviem, bojím sa, neverím chlapom. Svoju minulosť som odovzdala do Božích rúk a snažím sa k tomu nevracať. Modlím sa aj k svojej patrónke. Snažím sa odpustiť, no nie je to ľahké,“ hovorí Dáša, jedna z mnohých obetí sexuálneho vykorisťovania, ktorým sme pomohli.

Dášin príbeh je plný fyzických i duševných rán, sklamaní a hrubého zaobchádzania, akoby bola tovarom. Rovnaký osud však zdieľa s tisíckami až miliónmi oklamaných žien a dievčat vo veľmi mladom veku. Až 72 % odhalených obetí obchodovania s ľuďmi sú ženy a až jednu tretinu obchodovania s ľuďmi tvoria deti. Po tom, čo zažila, trpí Dáša pocitom menejcennosti, hanby a len s ťažkosťami sa opäť zaraďuje do normálneho života. Naším cieľom bolo pomôcť obnoviť v nej dôveru v ľudí, ktorú po zneužívaní stratila. Aj keď vieme, že jej príbeh už nikdy nebude taký, aký mohol byť.

Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita



Inžinier Hashem (vpravo), ktorý je zodpovedný za technickú stránku výstavby studní, naberá vodu obyvateľom obce Shekhka.

Charita v Iraku postavila už 15 studní pre vnútorných vysídlencov

Stihla to za 6 rokov a každá zásobuje pitnou vodou asi 1000 ľudí. Len prednedávnom ju získali obyvatelia obcí Sreshka, Hasan Ava a Shekhka. Pred hrozbou prenasledovania zo strany Islamského štátu sem do bezpečia ušli celé rodiny. Dediny sa preto rozrástli natolko, že ľudia pili znečistenú úžitkovú vodu či kupovali balenú.

„Ďakujeme Slovensku i charite za studňu. To ako je voda dôležitá zistíte, až keď ju nemáte,“ povedal pán Tarik, starosta irackej obce Shekhka. V jeho obci žije okrem pôvodných obyvateľov aj 250 jezidských rodín, ktoré tu našli nový domov. A práve až 250 metrov do hĺbky bolo potrebné vrtať pre dostatočne výdatný zdroj vody. „Predtým sme museli kupovať balenú vodu, mnohí sú však chudobní. Otočiť kohútikom a pustiť vodu je veľká úľava,“ potvrdzuje starostove slová 32-ročná Shilan a radostne si napúšťa vodu do pohára. Spolu s manželom a dcérou patrí medzi vnútorných vysídlencov, ktorých miestni prijali medzi seba. Do Sinjaru, odkiaľ ušli, sa vrátiť nemôžu. Nemajú totiž finančné prostriedky na to, aby dali do poriadku dom, ktorý im vo vojne zničili.

Irak v septembri navštívil tím humanitárnych pracovníkov Slovenskej katolíckej charity. Slávnostné otvorenie studne v obci Hasan Ava ste vďaka tomu mohli sledovať aj vy, naši podporovatelia. „Boli sme tu naposledy pred dvomi rokmi. Ľudia si zachovali svoju pohostinnosť, všade nás ponúkli výborným čiernym čajom,“ hovorí Hugo Gloss, manažér humanitárnej pomoci. Na vlastné oči sa presvedčili, ako chcú miestni obnoviť všetko, čo je v ich silách. Na studňu však sami nestačia. Odteraz sa už môžu napiť čistej vody, a to vďaka spolufinancovaniu projektu z programu oficiálnej rozvojovej pomoci SR, SlovakAid. Aj tu prijali až 70 vysídlených rodín. „Vždy, keď hovorí o počtoch ľudí, hovorí o rodinách. Vidieť na tom ako je rodina pre nich dôležitá,“ dodáva naša kolegyňa Alena Horváthová.



Alena Horváthová z Charity na návšteve vysídlenej rodiny v obci Birstek.

V obci Sreshka sa na otvorenie studne pozerali miestni chlapci popri tom, ako pásli ovce. Rovnako ide o obec, kde žijú jezidi, ktorí sem utiekli kvôli prenasledovaniu zo strany tzv. Islamského štátu. Charita aj pre nich postavila studňu vďaka štedrosti veriacich, ktorí prispeli do Zbierky na pomoc prenasledovaným kresťanom a utečencom, a vďaka dôvere Konferencie biskupov Slovenska, ktorá zbierku vyhlásila. Naším spoločným cieľom je podporiť prenasledovaných, základné životné potreby a vzdelávanie ľudí na Blízkom východe.



Ján Košta
Slovenská katolícka charita
foto: Ján Košta

Pridať k pomoci sa môžete aj vy na www.charita.sk/pomoc-utecencom.



Tri týždne na záchranej lodi: Záchrana života nie je dôvodom na nenávisť

Sára Činčurová strávila 3 týždne ako členka záchranného tímu na lodi See Eye 4 a spolu s posádkou vyťahovala topiacich sa ľudí zo Stredozemného mora. Boli to ľudia, ktorí vsadili vlastný život a životy svojich detí, aby sa dostali z krajiny, kde ich mučili. Po tom ale, čo Sára o záchrane na mori informovala, zaskočili ju reakcie zo Slovenska.

Keď sa 16. mája loďou rozozvučala siréna prvýkrát, 23-členná posádka rýchlo zaujala nadvihnuté pozície, pripravená zachraňovať ľudí z preplnených člnov po niekoľkodňovej plavbe na mori. Často nemali nič pri sebe a ako sa neskôr Sára dozvedela od jednej zo žien, ktoré zachránili, niektorí z nich pred plavbou pili len vodu, aby znížili svoju hmotnosť na člne. Nebolo to však prvýkrát, čo hladovali. Hlad dobre poznali z detenčných centier v Líbyi, odkiaľ mnohí z nich utiekli a v snahe zachrániť sa sa vydali more.

V to popoludnie, keď im Sára pomáhala vystúpiť na loď, vedela, že pre mnohých z nich je paluba záchrannej lode prvým bezpečným miestom po mesiacoch až rokoch strachu a zúfalstva. Snažila sa ich udržať, aby neomdleli, a zistiť, či nepotrebujú lekársku pomoc. Rukou sa pritom vracala do vrečka, kde mala skrčený papierik a na ňom napísané, koľko stlačených hrudníka a vdychov treba na oživenie malého dieťaťa.

Mnohí neboli schopní v prvých momentoch reagovať. Nevedeli, odkiaľ pochádzajú alebo povedať svoje meno. Sára nikdy nevidela ľudí v takom šoku ako tu na lodi.

Sára Činčárová je rodáčka z Košíc. Od 15 rokov žila vo Francúzsku, kde vyštudovala vysokú školu. Pol roka strávila na stáži v Indonézii, dva roky žila v Anglicku a od roku 2012 pôsobila ako jazyková redaktorka na vysokej škole v Burkina Faso. Ako nezávislá novinárka a analytička sa venuje témam utečenectva, ľudským právam a rodovo motivovanému násiliu. **Jej rozprávanie o mesiaci strávenom na lodi si môžete vypočuť aj v podcaste Charita pomáha.**



Exkluzívne miesto pre novinára

Na záchrannú loď sa Sára ako novinárka snažila dostať veľmi dlho. Tému utečenectva pokrýva niekoľko rokov a robila aj rozhovory s posádkou záchranných lodí a utečencami, ktorí cestu morom vďaka nim prežili. Keď jej zavolali týždeň pred vyplávaním, neváhala. Pripojila sa k medzinárodnej posádke dobrovoľníkov a 4. mája vyplávala zo španielskeho prístavu pod nemeckou vlajkou na lodi organizácie Sea Eye. Loď operovala na strednej stredozemnej ceste, ktorou utiekali utečenci z Líbye.

Počas plavby zachránili 6 topiacich sa člnov, z toho 5 len v priebehu 20 hodín. Ich misia bola jednou z najnáročnejších, akú má organizácia vôbec za sebou. „Zachránili sme 408 ľudí, ktorí sa topili, z toho 150 detí. Najmladšie zachránené dieťa malo len 8 mesiacov, 19 zo zachránených detí malo menej ako 12 rokov, štyri zo zachránených žien boli tehotné.“ Napriek tomu, že veľa utečencov bolo vo veľmi zlom zdravotnom stave, všetkých 408 previezli živých na taliansku pevninu.

Radšej sa utopiť ako vrátiť do Líbye

Člno, ktoré stretli, boli poškodené. Potápali sa spolu s pasažiermi, z ktorých väčšina nevie plávať. Všetkých 7 člnov bolo drevených a jeden z nich bol prázdny. Zúfalú posádku zrejme odvieďa líbyjská pobrežná stráž.

„Všetci chceli byť zachránení nami, aby po nich neprišla líbyjská stráž“, spomína Sára a doplní, že plavidlo pobrežnej hliadky prenasledovalo aj ich loď. Hrozilo, že na člne, ktorý zachraňovali, preto vypukne panika. „A toto sú tie najhoršie momenty pre záchranárov, lebo keď sa ľudia začnú hybať a čln sa prevráti, tak to je koniec. Je to malý zázrak, že sa nám všetkých podarilo prepraviť na palubu a všetci prežili.“

V Líbyi trvá vojnový konflikt a obávaná pobrežná stráž je súčasťou bojujúcich frakcií. Je zapletená aj do takých zločinov, ako je obchodovanie s ľuďmi. Napriek tomu Európska únia podpísala s Líbyou dohodu, na základe ktorej pobrežná hliadka vracia utečencov späť do krajiny. V Líbyi ich väznia v detenčných centrách v hrozných podmienkach. Podľa mnohých organizácií vrátane OSN v nich dochádza k mučeniu, zotročovaniu a systematickému znásilňovaniu. Zadržaní nemajú prístup k pitnej vode a hladom zomierajú aj najmenšie deti. Amnesty International zdokumentovala dokonca prípady, kedy od zadržovaných žiadajú sex výmenou za toaletu alebo jedlo.

„*Ľudia s čiernou pokožkou zo Subsaharskej Afriky majú v Líbyi tie najhoršie podmienky. Najmä ženy boli často predané, znásilňované a bité. Samozrejme, zachránili sme aj ľudí, ktorí utiekali pred vojnou v Líbyi, čo bolo evidentné z ich zranení*“, vysvetľuje Sára. Medzi zachránenými boli ľudia so strelnými zraneniami vrátane detí a po tom, čo evakovali jeden z člnov, líbyjská pobrežná stráž potopila vyprázdnený čln granátom rovno pred nimi.

Okrem utečencov z Líbye to boli prevažne ale ľudia z iných krajín, ktorí v Líbyi na dlhú dobu uviazli. Pochádzali z Eritrei, zo Sudánu, z Mali, z Burkina Faso, zo Sýrie. Sára pozná tieto krajiny zo svojich reportáží, v Burkina Faso dokonca prežila časť svojho života. Vo všetkých z nich sú dnes konflikty alebo diktátorské režimy. „*Prežiť vojnou v Sýrii a v Líbyi a následne cestu cez Stredozemné more je to najhoršie, čo môže človek v dnešnom svete prekonať*“, myslí si slovenská novinárka.



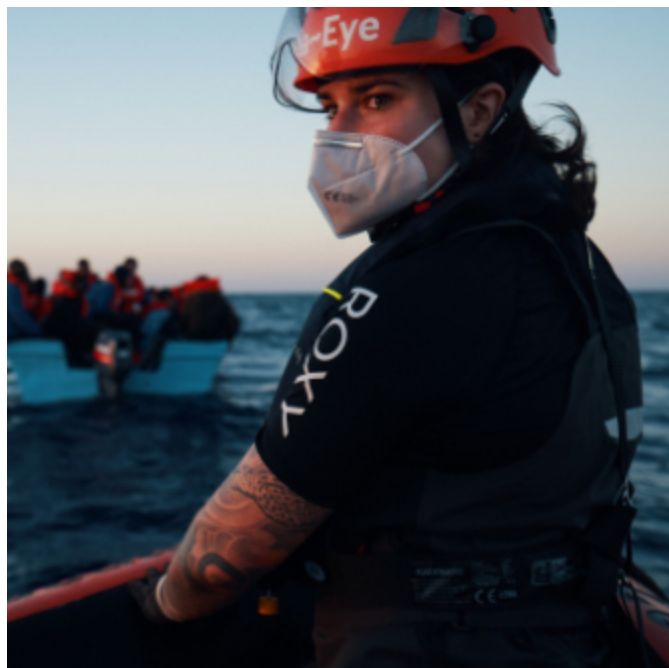


*„Prežiť vojnu v Sýrii a v Líbyi
a následne cestu cez Stredozemné
more je to najhoršie, čo môže
človek v dnešnom svete prekonať.“*

Vedeli, že idú na smrť

Predstavte si, že by ste v preplnenom člne strávili 2 až 3 dni. Čln sa neustále nakláňa, ste na slnku, samozrejme, chýba toaleta, motor je starý a uprostred ničoho vám prestane fungovať. Do člna nateká slaná voda a celá tá zmes s močom a benzínom vám leptá pokožku. Neviete, či vás niekto zachráni, ste zúfalý a pomaly sa lúčite zo životom. Keď nám Sára popisuje, akí ľudia tvorili posádky potápajúcich sa člnov, nevynechá zmienku zvlášť o jednom, v ktorom boli najmä deti, maloletí chlapci bez rodičov. Najmladší z nich mal 12 rokov. „Neviete, čo je horšie, či bábätká, ktoré prídu s rodičmi alebo s iným sprievodom, alebo maloletí bez sprievodu, ktorí sú samozrejme starší, lebo mladší by cestu nezvládli. Je hrozná tragédia, že deti toto zažívajú, a ešte horšia tragédia, že to zažívajú bez blízkej osoby a podpory.“

Počas troch dní, kedy sa zo záchranej zóny plavili smerom k prístavu na Sicílii so 408 zachránenými na palube, mala Sára možnosť vypočuť si tragické príbehy. Spomína, že najmä v posledný deň k nej prišli ženy a neskutočne plakali. V Líbyi po znásilnení otehotneli, niektoré stratili dieťa. Jedna žena sa jej zdôverila, že nevie, kto je otec jej dieťaťa, pretože bola znásilnená veľakrát rôznymi mužmi. Keď vyplávali na more, vedeli, že Európa je ďaleko a že ich šanca preplávať tam je veľmi mizivá. Ako však povedali aj Säre, inú možnosť nemali. Prežili si peklo, z ktorého jediná cesta viedla na more.



V to popoludnie, keď im Sára pomáhala vystúpiť na loď, vedela, že pre mnohých z nich je paluba záchranej lode prvým bezpečným miestom po mesiacoch až rokoch strachu a zúfalstva.

Na Slovensku jej články hejtujú

Na otázku, či je možné, aby Slovensko malo podobnú loď, sa Sára usmeje. Organizácie, ktorých dnes už nie je veľa, pretože mnohé boli za túto činnosť kriminalizované, majú sídlo v západnej Európe. Sú to nemecké, španielske, talianske organizácie. Nevie o tom, že by nejaká východoeurópska krajina mala takúto záchrannú loď. Z reakcií na svoje články však veľmi dobre pozná, že presadiť niečo podobné u nás znamená ísť proti prúdu. „Pre mňa je to nepochopiteľné, ako krajina, ktorá zažila komunistický režim a z ktorej toľko ľudí utieklo, ako môžeme mať taký negatívny prístup k migrujúcim ľuďom.“

Je paradoxom, že záchranné organizácie a ich tímy dobrovoľníkov sú dnes obviňované z toho, že zachraňujú životy. Vraj podporujú nelegálnu migráciu a motivujú ľudí vydať sa do vlín. Sára však toto tvrdenie vyvracia. Lode ako Sea Eye 4 sú v prístavoch zadržiavané pod zámienkou technickej kontroly častejšie ako iné lode a ich kontrola trvá aj niekoľko týždňov alebo mesiacov. Vtedy v oblasti neoperuje nik, no utečenci naďalej utekajú na more. „My sme v podstate v priebehu 20 hodín zachránili ľudí z 5 člnov. Podobne to bolo s loďou Sea Watch dva týždne pred nami, ktorá zachránila vyše 400 ľudí. V časoch, keď v oblasti nie je žiadna loď, sa musí topiť neskutočné množstvo ľudí, ale presné dáta o člnoch, ktoré odchádzajú z Líbye, nemáme. Máme len limitované dáta o utopených,“ hovorí novinárka a aktivistka zo Slovenska. Vysvetľuje, že utečencov neženie vidina záchrany, ale hrôzy, ktoré zažili na pevnine, a teda

kriminalizácia záchranných organizácií je absurdná. Od roku 2014 zahynulo v Stredozemnom mori takmer 23 tisíc ľudí a Európa pred tým zatvára oči.

Počas troch týždňov na lodi bola Sára v kontakte s nesmiernym utrpením a zažila aj dosiaľ najväčšiu radosť, keď sa spolu so zachránenými tešila, že ich život neskončil. Po takom zážitku je pre ňu ťažké vnímať rasistické vyjadrenia jej čitateľov. Jej odkaz je však jednoznačný: „Na lodi krajina pôvodu nie je dôležitá, je to pomoc človeka človeku. Keď sa človek topí, národnosť by nemala zohrávať žiadnu úlohu.“

Slovenská katolícka charita sa snaží o zvyšovanie citlivosti voči ľuďom prinúteným z dôvodu nebezpečenstva utiecť zo svojej krajiny. V spolupráci s Caritas Europa dlhodobo advokujeme za vytvorenie bezpečných a legálnych ciest pre utečencov, spoločného azylového systému a dodržiavanie záväzku nevracáť utečencov alebo migrantov do krajín, kde čelia vážnemu ohrozeniu života alebo slobody.

Monika Čopíková
Slovenská katolícka charita
foto: Guillaume Duez



POTRAVINOVÁ ZBIERKA

25.-27. novembra 2021

Pridajte sa k najväčšej potravinovej zbierke na Slovensku nákupom trvanlivých potravín a drogérie.

